

Štórski

15. November 1963
Št. 11 Leto III

ŽELEZAR

IZVRŠITEV LETNEGA PROIZVODNEGA
PLANA ZA OKTOBER 1963

1. Aglomeracija	83,5 %
2. Elektrolavž	77,4 %
3. Jeklarna	81,3 %
4. Valjarna	86,8 %
5. Siva livarna	85,7 %
6. Livarna valjev	79,9 %
7. Obdelovalnica valjev	87,4 %
8. Samotna	89,3 %

SKUPAJ PODJETJE (brez gredic) . . . . . 82,9 %

ŠTORSKI ŽELEZAR, glasilo delovnega kolektiva železárne Štóra — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik: Stane Ocvirk — Uredniški odbor: inž. Dušan Burnik, Anton Mackošek, Rajko Markovič, Stane Ocvirk, Stane Sotler, Borivoj Wudler, inž. Niko Zakonjšek in Ivan Zmahar — Tiska CP »Celjski tisk« Celje

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE ŠTÓRE

Naše podjetje na sejmih in razstavah v 1963

Zelo važen element v ekonomski propagandi vsakega proizvodnega podjetja je razstavljanje izdelkov na razstavah, sejmih in velesejmih. Da bi ne samo kupce, temveč tudi ostale obiskovalce sejmskih prireditelj seznanili z našimi izdelki,

podatki, dobi vsak zainteresirani obiskovalec popolno sliko podjetja in njegovih izdelkov. Sejem sam pa s svojo propagando vabi poslovne ljudi k obisku in s tem doseže večje število obiskovalcev, razstavljalcu pa pripravlja učinkovito reklamo. Vnaprej smo

cevi prednjači v naši državi je-senski mednarodni velesejem v Zagrebu, osnovan leta 1909 pod imenom »Zagrebski zbor«. Številno razstavljalcev in obiskovalcev na tej prireditvi narašča posebno po letu 1956, ko so bili zgrajeni novi prostori izven mestne-

29. november

PRAZNIK REPUBLIKE

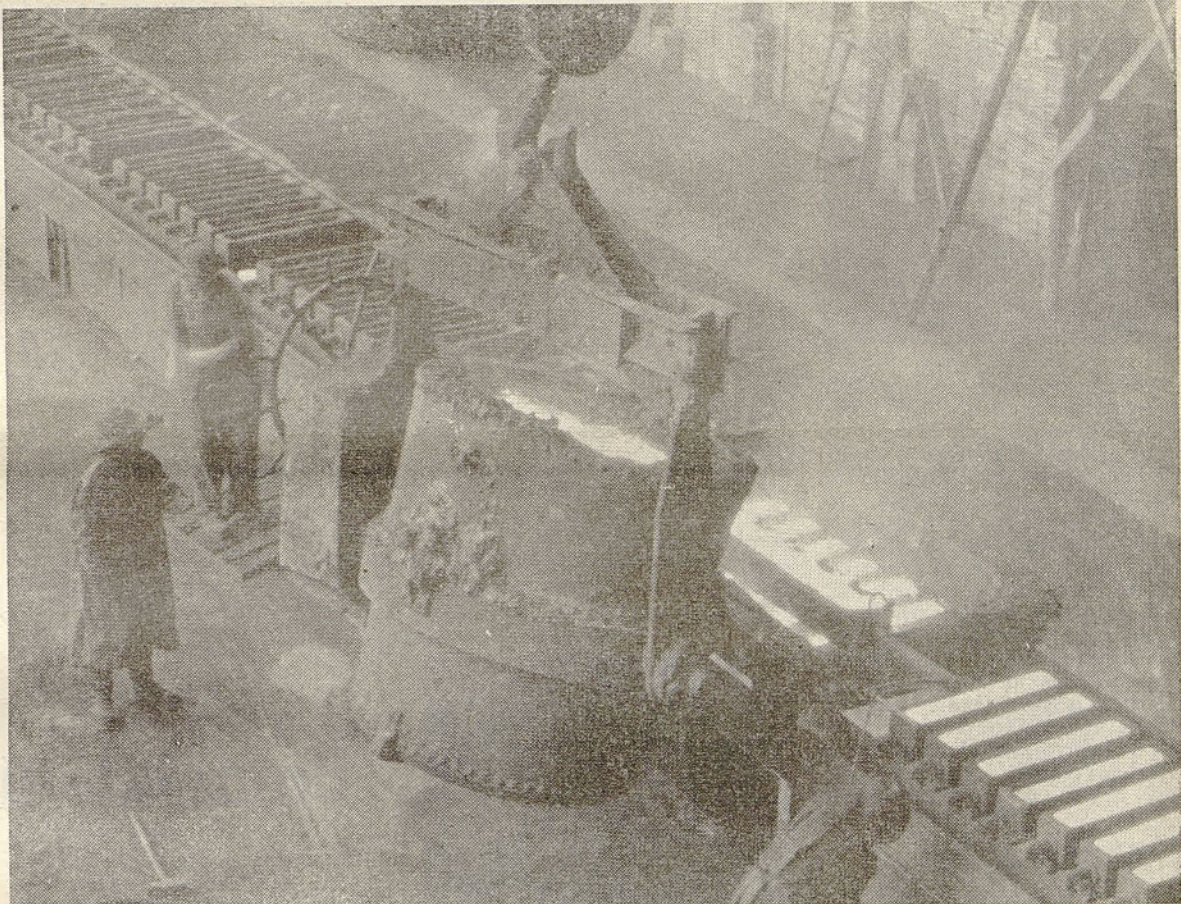
Naši spomini se vračajo te dni nedavno preteklost, ko so naši predniki stopili v zgodovino s takimi dejanji, ki so zadivila ves svet. Ko je naša domovina postala del nacifašističnih roparjev, ki so med seboj kar tekmovali, kako naše ljudstvo bolj ponižati, mučiti in iztrebljati, so se pojavile sile, ki so z nezaslišanim porivanjem pod najtežjimi okolišninami povedle naše narode v sibirski in veličastveni osvobodilni boj. Ves svet je strmel, naše ljudstvo pa je uvidelo, da je to edini način boja za samoohranitev, uveljaviti je, da bi vsako čakanje, ki ga propagirali omahljivci, pomenilo ukoreninjenje okupatorjeve moči. Naši ljudje so uvideli, da je to organiziran boj, ki ne vodi samo k narodnostni, ampak tudi k socialni osvoboditvi, sredi prvih bojev je nastajala oblast delovnega ljudstva. V tem usodnem času je vsak naš pošten delavec bil pripravljen doumeti, da je lepša bodočnost odvisna od povezanosti vseh slojev, odvisna je od vseh skupaj in od vsakega posameznika. Pod okriljem Osvobodilne fronte in pod preizkušenim vodstvom Partije se je borilo naše ljudstvo sredi poteptane Evrope za le za svojo, temveč za svobodo vsakega svobodoljubnega človeštva, za odpravo razrednih nasprotij, za zmago delavskega razreda. Naši borci, naši junaki niso bili prepuščeni sami sebi, ob strani armade je stalo vse ljudstvo. Kadar pa zgrabi nek narod odločnost, taka povezanost, tak narod pač ne more umreti; bojuje se namreč čisto drugače, čisto nekaj drugega kot napadalec. In tisto drugo, tisto veliko je dobivalo iz dneva v dan vse boljše oblike, dokler niso predstavniki ljudstva na zgodovinskem zasedanju AVNOJ 29. novembra 1945 v malem bosenskem mestu Jajcu sprejeli sklepe, ki so najavili novo Jugoslavijo, drugačno od prejšnje, domovino svobodnih ljudi, ki si sami krojijo usodo. Takrat so bili položeni temelji nove Jugoslavije, za katero se je bilo pa še treba boriti, saj je bila okupatorjeva vojaška moč še velika in naši razredni sovražniki so se vdinjali kakemu, ki jim je obetal zaščito njihovih razrednih interesov. Naše ljudstvo pa v svojem zanosu ni popustilo. Še so padale številne vrste, padali so nedorasli mladenci, padali zrela možja, padale žene, padali so delavci in inteligenti, padali kmetje in meščani, umirali so vsi poštenj ljudje, umirali zaradi žoljenja drugih. Bo-

rili smo se, trpeli, vztrajali in — zmagali, toda za ceno ogromnih žrtev.

Milijon sedemsto tisoč žoljenj je bilo treba žrtvovati in veliko naporov v povojni graditvi je bilo treba vložiti, da lahko danes, ob dvajseti obletnici zgodovinskega zasedanja v Jajcu, govorimo o Jugoslaviji kot o državi našega časa, v kateri se neprestano krepe novi družbeni odnosi in v kateri je bila letos razglašena ustava, ki je v svojih določilih potrdila osvoboditev človeka od izkoriščanja in samovolje. Ta ustava ni pravno politična listina klasičnega tipa, marveč predsem družbeno-ekonomskih odnosov in vir samoupravljanja. Svobodno

ustvarjanje in samostojna delitev dohodka po delu pa je tista velika pridobitev, je poglobljena družbeno-ekonomska kategorija, ki na svoj način izraža doseženo stopnjo osvoboditve dela v naši državi. Nova ustava in njene norme so novo orožje delovnih ljudi in sredstvo v boju za nadaljnji razvoj socializma, toda zavedati se moramo, da nam to nalaga celo vrsto novih obveznosti in nalog.

Lice in naličje Jugoslavije se je v novem obdobju v marsičem spremenilo. To ni več polkolonialna, kmečka, temveč svobodna industrijska dežela, o čemer pričajo tudi velike spremembe v socialni strukturi našega prebivalstva. Z neizmernimi napori smo opravili po osvoboditvi dežele veliko delo. Lahko smo ponosni na prehojeno pot in na dosežene rezultate, ki vzbujajo občudovanje v vsem svetu. Naša socialistična družba pa nudi še veliko prednosti za še hitrejši razvoj proizvodnih sil, za še popolnejše oblike in večje uspehe samoupravljanja. Zato so pa potrebni novi in novi napori, zlasti na področju materialne proizvodnje. Zavedati se moramo vsak dan bolj, da resničnih socialističnih odnosov ni in jih ne more biti v revščini in zaostalosti. Naši dosedanj uspehi nas ne smejo uspavati. Z novimi ustavnimi normami je postalo samoupravljanje nedotakljiva osnova našega družbenega življenja, toda tu so potrebne zdaj nove spodbude za nadaljnji razvoj takega sistema. Torej novi napori. Tega se moramo zavedati in o tem moramo prepričati vsakega našega občana, vsakega člana kolektiva, ko ponosni pričakujemo letošnji Praznik republike.

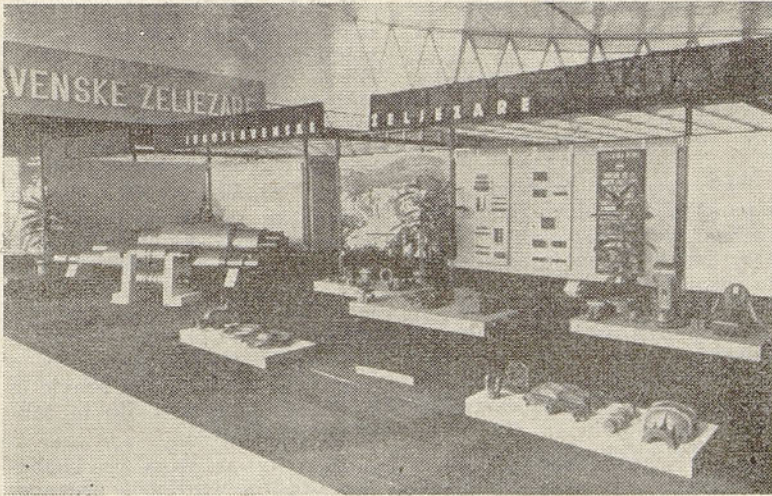
smo v letošnjem letu razstavljali na spomladanskem »Beograjskem sejmju tehnike«, sejmju »Alpe-Adria« v Ljubljani, jesenskem »Zagrebskem velesejmju« in na nekaterih inozemskih sejmih. Že sama prisotnost proizvajal-

računalni, da na sejmih ne bomo skleпали pogodb, ker to vršimo doma v podjetju. Zadovoljni pa smo, ker smo obiskovalcem sejmja, ki so pokazali veliko zanimanje za naše proizvode, lahko pokazali dosežen napredek zlasti

ga središča. Ta prireditelj je splošnega značaja; na njej sodelujejo podjetja vseh vej našega gospodarstva. Hkrati pa predstavlja ta tradicionalna prireditelj manifestacijo celotne jugoslovanske proizvodnje.

Beograjski mednarodni sejem tehnike je bil ustanovljen 1957 leta. Prireditve na tem sejmju so specializirane, na njem razstavlja skupine podjetij in določene veje gospodarstva. Take prireditve so za naše podjetje ne samo zanimivejše, temveč tudi mnogo uspešnejše. Na te prireditve prihajajo številnejši obiskovalci, strokovnjaki in poslovni ljudje, ki so za razstavljalce pomembni.

Sejem Alpe-Adria je bil ustanovljen l. 1962 v času, ko jugoslovanska proizvodnja vstopa v odločilni koraki v mednarodno arena. Za nami so časi ko smo proizvajali predvsem zaradi lastnih potreb in bili usmerjeni predvsem na domače tržišče. Pred nami je obdobje, ko je vse bolj osnovni cilj naše proizvodnje ostvarjanje visokega narodnega dohodka, kot osnove za vsakovrstno potrošnjo tako iz domače kot tuje proizvodnje. Napore za povečanje izvoza zato ne moremo ocenjevati samo kot prispevek k ostvaritvi normalnejšega deviznega položaja, temveč kot dolgoročno vključevanje našega

ca na sejmju predstavlja učinkovito propagando, ker sejmjski obiskovalci, posebno poslovni ljudje dobijo na sejmju najvažnejše podatke o razstavljalcu in njegovih izdelkih. Z ogledom razstavljenih eksponatov, z raznimi perspektivi in osebno danimi

pri livarskih izdelkih, ki so namenjani strojni in avtomobilski industriji.

Za propagandni uspeh pa ni važno samo število obiskovalcev, temveč število poslovnih ljudi, ki obiščejo razstavljeni prostor razstavljalca. Po številu obiskoval-

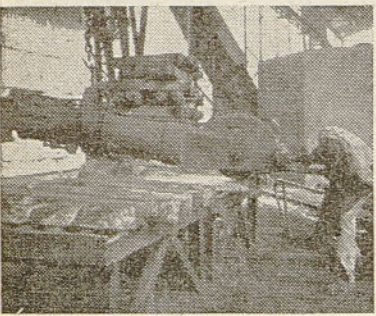

Iz ekonomskih enot

Delavski sveti ekonomskih enot so bili v mesecu oktobru zelo aktivni, saj so na svojih zasedanjih obravnavali zelo pomembna vprašanja. Največ je na teh zasedanjih bilo razprav o proizvodnih stroških, tako proizvodnje, kakor vzdrževanja, HTV pri delu, skratka ODS so obravnavali vsa važnejša vprašanja ekonomskih enot in sprejeli ustrezne sklepe.

Jeklarna

Obratni delavski svet ekonomske enote jeklarna je imel v poslednjem mesecu kar dve zasedanji, poslednje je bilo izredno in je obravnavalo organizacijsko vprašanje, ki ga je predložil Skopju. Ta obrat je po zasedanju ODS v celoti vpisal pripadajoči znesek te ekonomske enote, kar potrjuje, da so člani delavskega sveta enote sprejeli pravilne sklepe za uspeh akcije. Na rednem zasedanju ODS jeklarna pa so člani obravnavali izvršitev proizvodnih nalog za mesec avgust. Po temeljiti razpravi o vzrokih neizvršenja planirane proizvodnje so ugotovili, da iz objektivnih razlogov ni bila izvršena.

Posebno zanimiva pa je bila razprava na poročilo HTV komisije obrata, katera je analizirala obratne nezgode za 8 mesecev letošnjega leta. Poročilo je analiziralo nezgode pri delu, katerih je bilo letos 19 (lani 18 v istem obdobju). Na število nezgod, ki so razen 4 primerov lažjega značaja, je vplivalo to, da so delavci bolj pazljivi pri delu in pa dejstvo, da se bolj poslužujejo zaščitnih sredstev. Negativno pa na število nezgod v obratu jeklarna vpliva naglica pri delu, tesen delovni prostor in pa nedovoljna izkušnost novih delavcev, ki še ne vedo dovolj dobro, od kod nevarnost

Sejmi in razstave

(Nadaljevanje s 1. strani) gospodarstva v mednarodno delitev dela in ustvarjanje ustreznih širših tržišč kot osnovo za uvajanje vse modernejše tehnologije v našo proizvodnjo.

Toda velika naloga, ki jo ima naše gospodarstvo, je ustvarljiva le z uporabo vseh oblik mednarodnega sodelovanja in vseh možnosti, ki jih tako ekonomski kot geografski položaj nudita našemu gospodarstvu.

Tudi naš družbeni plan zahteva, da vložimo vse napore za povečanje izvoza. Da bi seznanili inozemske kupce z našimi proizvodi, smo razstavljali naše izdelke na inozemskih sejmih. Tako smo razstavljali letos kar na osmih inozemskih sejmih v okviru združenih jugoslovanskih železarn, in to: v Londonu, Milanu, Dunaju, Poznanju, Leipzigu, Tunisu, Tripolisu in Damasku. Na mednarodnih sejmih sodelujemo na tistih področjih, kjer je poslovni center za širši teritorij potrošnikov naših proizvodnih artiklov.

Upoštevač, da so sejmi in razstave najučinkovitejši posredniki v ekonomski propagandi, se bomo še v bodoče posluževali te vrste propagande.

preti. Na osnovi poročila in razprave je ODS jeklarna sprejel sklep, da se takoj loti odpravljanja tistih nepravilnosti v obratu, ki se dajo odpraviti, da se zagotovi kar največja varnost.

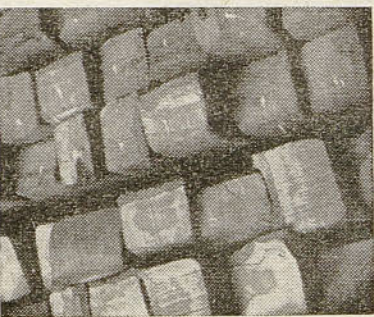
Pri obravnavi nepopoljšljivega alkoholika, tov. Medved Karla je ODS prišel do prepričanja, da je sokrivec tudi tisti, ki nosi pijačo v tovarno in jo prodaja. Zato bi bilo na mestu, da se tistega, ki to dela še bolj kaznuje, ker nam radi lastnega interesa ruši delovno disciplino.

Valjarna

Tudi delavski svet obrata valjarne je imel v preteklem mesecu dve zasedanji. Enega od teh je posvetil razpravi o organizaciji in poteku ljudskega posojila za obnovo Skopja. Po zaslugi vseh v valjarni je obrat, kot celota izvršil svojo obvezo v kratkem roku.

Na drugem zasedanju pa je ODS valjarne temeljito analiziral uspeh in stroške proizvodnje v mesecu septembru. Največje težave ima ta ekonomska enota s tem, ko ni na zalogi dovolj ingotov in gredic odgovarjajočih kvalitete, kar povzroča pogosto menjanje programa valjanja in seveda menjavo valjev, zaradi česar je bilo 52 ur zastoja na fini progi, a na grobi progi celo 60 ur. To je v glavnem tudi vzrok, da valjarna ni dosegla plana efektivnih ton proizvodov. ODS je z zadovoljstvom ugotovil, da so pri porabi energije tako pri elektroenergiji, plavžnem plinu, kot pri porabi generatorskega plina pod planiranim normativom.

Ko je ODS razpravljal o obratnih nezgodah, je ugotovil, da sta bili v septembru dve obratni nezgodi, katerih ena je bila iz neprevidnosti, a druga zaradi neurejenih tal v obratu. ODS je sklenil, da se tla v obratu takoj uredijo. Letos je bilo do konca septembra v tem obratu 20 obratnih nezgod, kar je za 15 manj od lani v istem razdobju. Ko je ODS ugotovil, da je več nesreč

pri mlajših delavcih, je sklenil opozoriti starejše, naj stalno opozarjajo mlajše delavce na nevarnosti, ki so pri delu in jih podučijo, kako se je potrebno pred temi zavarovati.

Na koncu je ODS v valjarni odobril povračilo za prevoze z avtobusom na delo nekaterim dobrim delavcem.

Samotarna

Tudi ta obrat je razpravljal o posojilu za obnovo Skopja in apeliral, da člani kolektiva čimprej izpolnijo svojo obveznost do posojila. Pri analizi proizvodnih uspehov v septembru, je ODS ugotovil, da je plan tako po količini, kakor tudi finančno rahlo presežen. V mesecu avgustu pa je presežen proizvodni plan za 6,4% in to pri opeki 7,7%, pri malti pa 2,8%.

Pri obravnavi problema staleža zaposlenih, je ODS ugotovil, da je stalež zaposlenih precej pod planom in da so kar 4 zaposleni, ki delajo po 4 ure dnevno in 4 taki, ki so na bolezenskem dopustu že precej dolgo. ODS je zaskrbljen, kako bo kos nalogam, katere so pred njim po-

sebno sedaj, ko prihaja zima. Ob tej priliki so člani delavskega sveta šamotarne grajali usluge ekspedita posebno pa prometa zaradi posluževanja z lokomotivo v popoldanskem in nočnem času, zaradi česar imajo nepotrebne težave.

Elektrodelavnica

Obratni delavski svet tega obrata se je sestel 9. oktobra in sprejel sklep o premostitvi nekaterih delavcev na bolj odgovorna delovna mesta.

Po temeljiti razpravi o akcijskem programu za leto 1964 je program sprejel. Akcijski program el. delavnice, ki je naslednji, objavljamo v celoti, da z njim seznanimo vse bralce našega glasila.

1. Kot prvo in najvažnejšo nalogo smatramo že vnaprej napore za razširitev prostorov delavnice, orodjarne in sanitarnih naprav. V sedanjih pogojih je delo in bivanje v delavnici zelo težavno ter ni možno namestiti nobenih naprav za izboljšanje pogojev in kvalitete dela.

2. V povezavi s prednjim bomo, ko bodo za to dani pogoji, namestili nekaj nujno potrebnih delovnih in kontrolnih naprav za izboljšanje kvalitete dela.

3. V kolikor bodo dani pogoji, bomo uvedli pripravo dela za montažna in remontna dela ter tako delno uvedli direktno nagrajevanje po učinku.

4. Izvedli bomo nekaj predavanj, da usposobimo naše ljudi za vzdrževanje novo nameščenih naprav v podjetju.

5. Še naprej se bomo trudili v borbi za štednjo in zniževanje lastnih stroškov ter utrjevanje delovne discipline.

6. Trudili se bomo še vnaprej izboljševati naše delo na področju HTV službe.

Ko je ODS razpravljal o sprejemu novih delavcev za elektrodelavnico, je zavzel stališče, da je pri sprejemu potrebna velika previdnost. To velja posebno pri zahtevnosti dela in pa za dobro delovno vzdušje delavnice. Pravilno bi bilo, da komisija za sprejem pri ODS zahteva od kadrovske službe vse podatke o kandidatu za sprejem v kolektiv elektrodelavnice in da šele potem sklepa o sprejemu.

Mackošek Anton

Pomemben prihranek

V našem podjetju posvečajo organi družbenega samoupravljanja in uprave podjetja vso pozornost in skrb racionalizatorstvu in novatorstvu. Pri tem jim je vedno pred očmi okolnost, da vsaka, pa četudi majhna racionalizacija ali izboljšava lahko močno vpliva na povečanje ali porenitev proizvodnje, kar je posebno važno za formiranje skladov podjetja.

V našem podjetju imamo poseben pravilnik o izumih in tehničnih izboljšavah, katerega je DS sprejel 1. oktobra 1960. Prav tako imamo v našem pravilniku o formiranju in delitvi sredstev za osebne dohodke, posebno poglavje, ki obravnava nagrajevanje predlogov. Z odločbo upravnega odbora pa je postavljena komisija, ki zbira in pregleduje predloge članov kolektiva. Predsednik te komisije je ing. Niko Zakonjšek, obratovodja energetskega obrata, ki daje predlagateljem vsa pojasnila v zvezi z uveljavljanjem pravic iz naslova »racionalizacije in tehnične izboljšave«.

Komisija predlaga po končanem študiju predlogov organom upravljanja višino nagrade, ki je odvisna od višine prihrankov. Organi upravljanja na predlog komisije nagrajujejo tudi take predloge, ki ne prinašajo prihranke, temveč olajšajo fizično delo. V tem primeru se višina nagrade določi po presoji.

Kaj pomeni indeks živiljenskih stroškov?

Zadnje čase vse bolj pogosto čitamo v dnevnem časopisu, v raznih informacijah, preko radia in televizije v statističnih kazalcih, kjer se najbolj pogosto imenuje indeks gibanja živiljenskih stroškov. Poleg tega, da je indeks živiljenskih stroškov večkrat nepravilno uporabljen kot kazalec izdatkov v gospodinjstvu, se ponekod kaj rado uporablja še kot kazalec živiljenskega standarda. Največkrat je ta indeks podvržen kritiki zlasti takrat, ko se na trgu pojavijo občutne spremembe dviga cen, kot npr. podražitev mesa, zelenjave in drugih prehranbenih artiklov.

Ta indeks se kritizira takrat, ko je potrebno, in takrat, ko ni potrebno. Z njim hočemo večkrat objasniti spremembe osebne potrošnje, pa celo živiljenskega standarda.

Sedanja uradna uporaba indeksa živiljenskih stroškov ne pomeni nič drugega, kot posebno ogledalo indeksa cen na drobno. Indeks prikazuje samo spremembo cen na drobno določenih artiklov običajno po reprezentativni metodi zbranih artiklov in uslug osebne potrošnje in strukturi potrošnje nekaterih kategorij prebivalstva.

Poleg tega nam ta indeks prikazuje relatične odnose cen na drobno pri artiklih široke potrošnje in uslug v posameznih časovnih razdobjih. Indeks živiljenskih stroškov računa Zavod za statistiko in se ne more tretirati kot točno merilo spremembe cen na vseh nivojih, ker izračun bazira na povprečnih cenah in ponderiranih faktorjih.

Podatki se zbirajo mesečno iz 93 večjih mest in centrov in ca. 350 artiklov in 40 vrst uslug.

Indeks služi osnovnemu namenu kot pripomoček pri izračunavanju indeksa realnih osebnih dohodkov, kjer ga uporabljamo za deflacioniranje nominalnih osebnih dohodkov. V nobenem primeru pa ne služi kot merilo gibanja dejanskih izdatkov gospodinjstva, ker so tovrstni izdatki odvisni predvsem od razpoložljivih denarnih sredstev, strukture in načina trošenja ter prihrankov, še manj pa je lahko ta indeks ka-

zalec zniževanja ali zviševanja živiljenskega standarda.

Do danes si še nihče ni izmislil nekega sintetičnega kazalca živiljenskega standarda preprosto in razloga, ker živiljenski standard sestavljajo neštete komponente materialne in nematerialne narave ter je silno težko to izraziti majhnim številom indikatorjev.

V naših publikacijah čestokrat zasledimo približno takole trditve:

»Skupni indeks živiljenskih stroškov je porasel v primerjavi s predhodnim razdobjem za 5%. To pomeni, da so se cene določenih artiklov in uslug osebne potrošnje, ki so po reprezentativni metodi posebno izbrane v tem razdobju za 5% povečale. Ta indeks nato uporabimo skupno z indeksom porasta nominalnih osebnih dohodkov, kjer ga uporabimo tako, da ga odštejemo od indeksa porasta nominalnih osebnih dohodkov in izračunamo realne osebne dohodke, seveda moramo pri izračunu in ocenitvi realnih osebnih dohodkov paziti še na realnost dviga osebnih dohodkov, zaradi višje produktivnosti dela v tem razdobju in porasta števila zaposlenih.

Večkrat slišimo kritiko na indeks živiljenskih stroškov, kjer pravimo: indeks živiljenskih stroškov prikazuje 5% povečanje, mi pa dobro vemo, da so se cene znatno zvišale. To dokazuje, da se nismo vsebinsko poglobili v osnovo izračuna, ki ga prikazuje indeks. Ravno tako je nepravilno tako tolmačenje, da so se izdatki za gospodinjstvo povečali za 5%, kajti nemogoče je trošiti več, kot se pa razpolaga, ker se vsako gospodinjstvo prilagaja situaciji na trgu, kjer ne izključujemo določene izmenjave strukture osebne potrošnje, če je potrebno.

Dokazano je, da osebni dohodki v zadnjem razdobju hitreje rastejo, kot cene artiklov široke potrošnje, zato ne smemo izdatke v gospodinjstvu izolirati, ne da bi pri tem upoštevali realno gibanje potrošnje pogojene spremembam cen artiklov in uslug osebne potrošnje. Največkrat sam večji izdatek, ki izhaja po sili zakona, v živiljenju označuje večji standard potrošnje, kar pa ne smemo istovetiti s porastom cen, ki jih predstavlja indeks živiljenskih stroškov.

Nezaželen padec realnih osebnih dohodkov lahko beležimo šele takrat, kadar bi nominalni osebni dohodki zaostajali za porastom cen artiklov in uslug osebne potrošnje, ki jih prikazuje indeks živiljenskih stroškov za daljše razdobje.

Pišite v Železacija!

kovo škodo ne zahtevajo tistega, kar bi lahko in kar jim pripada. Druga njihova ugotovitev je, da se službe pravne pomoči zelo nerade ukvarjajo s takimi zadevami. Isto je s privatnimi pravniki. Kdor išče pomoč, ga navadno pošiljajo sem in tja. V želji, da bi se te pomanjkljivosti odpravile, je sekretariat konference naročil vsem sindikalnim organizacijam, posebno še tistim, ki že imajo dežurno službo pravne pomoči na svojih sedežih, da napolnijo prizadete občane na občinsko sodišče v Celje. Sodišče opravlja brezplačno vse posle in daje vsa potrebna pojasnila dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo popoldan in soboto dopoldan.

Uporabljajte pravno pomoč

Konferenca za družbeno dejavnost žensk pri Občinskem odboru SZDL Celje je že večkrat razpravljala o položaju žensk, ki morajo po pravni poti uveljavljati preživnino za otroke in podobno. Iz sodne prakse in po drugih podatkih so namreč ugotovili, da so običajno ženske o svojih pravicah slabo poučene. Na obravnavah v svojo in otro-

Poročilo o nezgodah za obdobje I. - IX. 1963

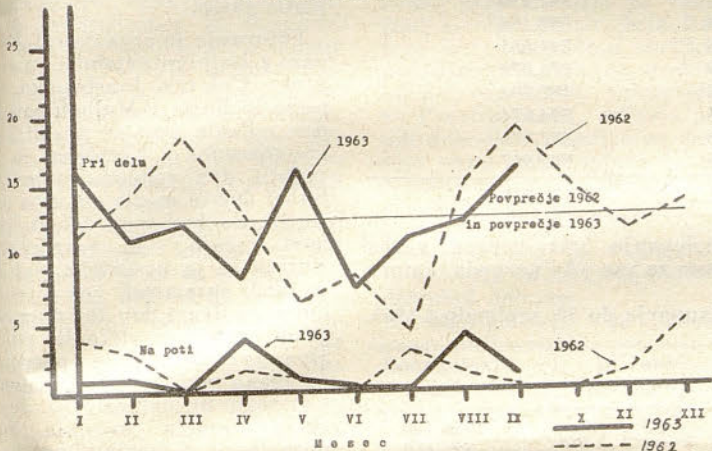
Kot vsako leto je tudi letos dan velik poudarek preprečevanju nezgod pri delu in na poti. Rezultati tričetrletja kažejo, da smo ostali na istem nivoju kot lansko leto. Letos beležimo 109 nezgod pri delu, v istem razdobju lanskega leta pa 108 nezgod, torej imamo le-
 selo 1 nezgodo več. Pri nezgodah na poti na delo in z dela pa smo imeli letos 12 nezgod, v lanskem letu pa 14; kar pomeni majhno
 boljšanje.

Pregled števila nezgod po mesecih nam v primerjavi z lanskim letom daje naslednjo sliko:

Mesec	I.—IX. 1962		I.—IX. 1963	
	pri delu	na poti	pri delu	na poti
Januar	11	4	16	1
Februar	14	3	10	1
Marec	18	—	12	—
April	13	2	8	4
Maj	6	1	17	1
Junij	8	—	7	—
Julij	4	3	11	—
Avgust	15	1	12	4
September	19	—	16	1
Skupaj:	108	14	109	12

Tako iz gornjega pregleda, kakor tudi iz pregledov za pretekla leta lahko trdimo samo to, da je v jesenskih mesecih več nezgod, kakor poleti. Število nezgod je v zimskih mesecih skozi vsa leta približno enako.

ZELEZARNA ŠTORA NEZGODE PO MESECIH V LETU 1962 in 1963 (pri delu in na poti)

Ne moremo pa trditi, da je to zakonitost ter bi bilo težko iskati roke, zakaj je v enem mesecu več nezgod v drugem pa manj. Po obratih in oddelkih je bilo naslednje število nezgod:

Obrat	I.—IX. 1962		I.—IX. 1963	
	pri delu	na poti	pri delu	na poti
Elektroplavž	7	4	7	—
Jeklarna	14	1	20	—
Valjarna	31	2	19	1
Livarna valjev	1	—	—	—
Livarna sive litine	22	1	22	4
Modelna	2	—	1	—
Samotna	1	1	5	—
Obdelovalnica valjev	4	—	2	2
Mehanična delavnica	5	—	5	1
energetski obrat	—	—	1	—
Elektroobrat	—	—	1	—
Promet	11	2	10	3
Ekspedit	4	—	9	—
Gradbeni oddelek	2	2	—	—
Laboratorij	1	—	1	1
OTK	1	—	1	—
Ostalo	2	1	5	—
Skupaj:	108	14	109	12

Pregled nam kaže, da so na istem nivoju ostali naslednji obrati oziroma oddelki: elektroplavž, livarna sive litine, mehanična delavnica, laboratorij in OTK. Stanje nezgod se je poslabšalo v jeklarni, samotni in ekspeditu. Boljše rezultate so dosegli: valjarna, livarna valjev, modelna, obdelovalnica valjev in gradbeni oddelek. Posebej velja omeniti valjarno, ki je kljub temu, da vladajo pri njih težki delovni pogoji zaradi zastarelosti obrata in velikih finančnih naporov uspela znižati nezgode od 31 na 19 nezgod v letošnjem letu. To je uspeh kolektivne skrbi za varno delo. Medtem pa se je jeklarna od lanskih 14 povzpela na letošnjih 20 nezgod.

Vzrok je predvsem nova delovna sila, ki ni vajena takih delovnih pogojev, kot vladajo v jeklarni. Prav bi bilo, da se nova delovna sila namešča predvsem tam, kjer se še ne zahteva določenih izkušenj, obenem pa je potrebno temeljiteje obravnavati problem uvajanja delovne sile na delovna mesta. To pravilo naj velja tudi za ostale obrate. Tudi letos je bilo nekaj primerov, da so se nekateri poškodovali dvakrat. Večinoma gre v teh primerih za lažje poškodbe. Po dve poškodbi v letošnjem letu so imeli: Petek Jože iz komunalnega oddelka, Sivka Amalija iz komunalnega oddelka, Pustek Franc iz jeklarne, Debeljak Stanko iz prometa in Stiplovec Slavko iz laboratorija.

Tako pride na vsakih 16 zaposlenih ena nezgoda ali 6,2% na povprečno število zaposlenih.

Poleg nezgod, ki so zahtevale izostanek z dela pa imamo razmeroma visoko število manjših poškodb, ki zahtevajo samo intervencijo v ambulanti prve pomoči. Tako smo imeli po mesecih naslednje število teh drobnih poškodb:

Januar	114	Julij	208
Februar	167	Junij	238
Marec	143	avgust	141
April	143	september	172
Maj	176	Skupno:	1502

Če primerjamo nezgode, ki so zahtevale samo pomoč v obratni odpade na vsako nezgodo z izostankom povprečno 13 lažjih. Število ambulantni z nezgodami, ki so zahtevale odsotnost z dela, vidimo da teh lažjih poškodb je letos nekoliko višje napram istemu obdobju lanskega leta, ko je bilo evidentiranih 1482 teh lažjih poškodb. V povprečju smo torej tričetrletja letos imeli mesečno 167 teh lažjih nezgod, kar pomeni, da se mesečno poškoduje skoraj vsak 12 delavec. Večina teh poškodb je na rokav. Vzrok temu je iskati predvsem v tem, da delavci ne nosijo zaščitnih rokavic kljub temu, da so na razpolago ter jih delavci tudi imajo, vendar jih ne nosijo.

V ilustracijo samo podatek, da je bilo letos iz glavnega skladišča izdanih 4196 parov rokavic in 4548 parov ročne usnja; torej pride povprečno v devetih mesecih 5 parov na enega delavca (rokavice in ročno usnje skupaj). Pri tem pa niso upoštevani tisti, ki rokavic sploh nimajo. Smatramo, da nam te številke dovolj jasno govorijo, da se zaščitna sredstva ne uporabljajo ter da se ljudje ne zavedajo kolikšna finančna sredstva so potrebna za to.

Pregled nezgod po dnevih v tednu:

Ponedeljek	14 nezgod	12,9%
Torek	19 nezgod	17,4%
Sreda	17 nezgod	15,6%
Četrtek	21 nezgod	19,3%
Petek	18 nezgod	16,5%
Sobota	14 nezgod	12,9%
Nedelja	6 nezgod	5,4%
Skupaj:	109 nezgod	100,0%

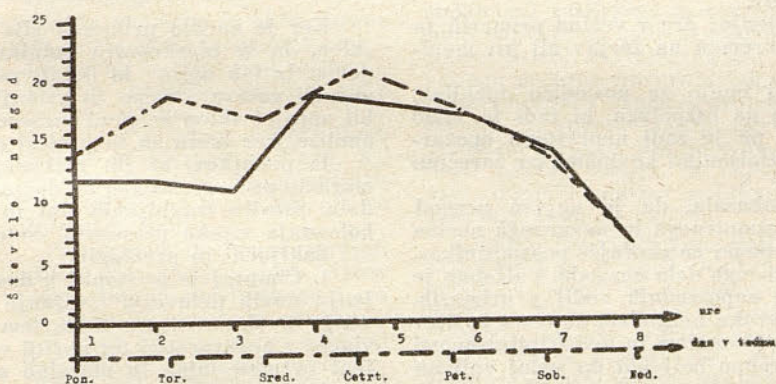
Iz tega pregleda je razvidno, da je največ nezgod ob četrtnih ter da rastejo od začetka tedna proti četrtnu, nato pa proti koncu zopet padajo. Letos se ponovno ugotavlja dejstvo, da je največ nezgod ravno ob četrtnih. Pričakovati bi bilo, da bo največ nezgod konec tedna, ko utrujenost narašča. Pri nas pa že nekaj let ugotavljamo, da je ravno četrtek tisti dan, ko se največ ljudi poškoduje. Vzrok temu bi lahko bil v tem, ker tempo dela od začetka proti sredini tedna (to je v četrtnu) narašča, proti koncu tedna pa rahlo pada. S tem v zvezi lahko predpostavljamo, da tudi osebna previdnost narašča in pada. Poudariti je treba, da so to samo domneve, ker bi kakršnokoli trditve v tem smislu bilo težko dokumentirati. Kot zanimivost ter v nasprotju s splošno sliko podatek, da pa je bilo v mesecu maju letos od 17 nezgod kar 7 na petek. Ponedeljek in sobota sta po številu enaka, kar bi glede na odnos nedeljskega odmora tudi odgovarjalo.

V približno enakem porastu in padanju, kot pri dnevih v tednu, se giblje tudi število nezgod po urah od pričetka dela.

1. ura	12 nezgod	11,0%
2. ura	12 nezgod	11,0%
3. ura	11 nezgod	10,2%
4. ura	19 nezgod	17,4%
5. ura	18 nezgod	16,5%
6. ura	17 nezgod	15,6%
7. ura	14 nezgod	12,8%
8. ura	6 nezgod	5,5%
Skupaj:	109 nezgod	100,0%

Število nezgod je v prvih dveh urah na isti višini. Tretja ura, v kateri je malica, je po številu nižja od ostalih. Največ nezgod je

Diagram odnosa, dan v tednu : ura od začetka dela

četrto uro, kar je nekoliko presenetljivo, saj bi bilo za pričakovati, da bo po odmoru manj nezgod. Ta pojav bo potrebno še podrobno analizirati, predno so možne kakršne koli ugotovitve. Dejstvo pa je, da število nezgod od četrte ure proti koncu dela strmo pada. Najmanj nezgod je zadnje uro.

Pregled števila nezgod v času delovne dobe poškodovanih:

Do 6 mesecev	27 nezgod	24,8%	24,8%
6 mes. do 1 leta	11 nezgod	10,1%	34,9%
1 do 2 let	15 nezgod	13,7%	48,6%
2 do 5 let	14 nezgod	12,8%	61,4%
5 do 10 let	19 nezgod	17,5%	78,9%
10 do 15 let	16 nezgod	14,7%	93,6%
15 do 20 let	5 nezgod	4,6%	98,2%
20 do 25 let	1 nezgoda	0,9%	99,1%
25 do 30 let	1 nezgoda	0,9%	100,0%
Skupaj:	109 nezgod	100,0%	

Ta pregled nam kaže, da so se poškodovali v večini primerov novo zaposleni delavci in tisti s krajšo delovno dobo. Tako vidimo, da se je poškodovalo kar 35% takih, ki so v podjetju šele eno leto. Karakteristično je, da se delavci, ki so že dalj časa v podjetju, razmeroma manjkrat poškodujejo. Ta pojav je na vsak način odraz premajhne skrbi za novozaposlene. Popolnoma jasno je, da ti ljudje niso bili dovolj ali pa sploh ne poučeni o nevarnostih pri njihovem delu. Delovodje z novinci še vse premalo delajo. Ni samo dovolj, da novince sprejmejo ter ga na delo razporedijo, včasih nekateri kaj povedo o delu, največkrat pa ostane samo pri temu, da ga predajo kakšnemu starejšemu delavcu, na katerega se naj obračajo v vseh stvareh. Novinci sicer poslušajo na uvajalnem seminarju nekatere stvari o varnosti pri delu, dobijo pravilnik o HTV, da ga prečitajo, vendar vse to ni dovolj. Z vsakim je potrebno v tem pogledu individualno delo. To je pa stvar delovodje oziroma vodil-
 (Nadaljevanje na nasl. strani)

Ko Janez zjutraj gre na delo, on stopa urno in veselo. Popevke žvižga si po poti, da čas mineva kot po noti.

Zaščitni čevlji? Lepa stvar, no, njemu niso dosti mar; pod klop jih vrže in kar je huje, za delo lahke čevlje obuje.

Vse dobro je, lepo in prav, če človek mlad je, krepak in zdrav, odlitkov kup Janez prenaša, cap, komad na mogo pade, no zdaj je kaša.

Zdaj Janez bolno nogó pestuje, razmišlja, resno sklepe kuje: poslušaj predpise Ha Te Ve pa boš zdrave imel nogé!

POROČILO O NEZGODAH I. - IX. 1963

nega osebja v obratu samem. V bodoče je potrebno temu vprašanju posvetiti več skrbi ter uvajanje delavca na delovno mesto tudi dosledno izvajati. Zavedati se moramo, da je uvajalni seminar, ki ga organizira kadrovski sektor, samo uvod v tem postopku uvajanja ter težišče ravno na tem drugem delu, to je na samem delovnem mestu pri praktičnem delu.

Pregled po starostni dobi nam pokaže, da je največ poškodovancev starih med 25. in 50. letom.

do 20 let	6 nezgod	5,5 %
20 do 25 let	20 nezgod	18,5 %
od 25 do 30 let	22 nezgod	20,2 %
od 30 do 35 let	15 nezgod	11,9 %
od 35 do 40 let	15 nezgod	13,8 %
od 40 do 45 let	11 nezgod	10,1 %
od 45 do 50 let	11 nezgod	10,1 %
od 50 do 55 let	11 nezgod	10,1 %
Skupaj:	109 nezgod	100,0 %

Pregled poškodb po delih telesa nam kaže, da je največ poškodb na rokah in na nogah.

Prsti desne roke	22 nezgod	20,2 %
Prsti leve roke	13 nezgod	13,9 %
Roka do zapestja	6 nezgod	5,5 %
Roka do rame	7 nezgod	6,4 %
Stopalo	20 nezgod	18,4 %
Noga do stopala	17 nezgod	15,6 %
Oči	8 nezgod	7,5 %
Glava	11 nezgod	10,1 %
Trup	5 nezgod	4,6 %
Skupaj:	109 nezgod	100,0 %

V poročilu je že navedeno stanje okrog poškodb na rokah. Enako kot za poškodbe na rokah lahko trdimo za poškodbe na nogah oziroma stopalu. 18 % vseh poškodb na nogah je glede na dobro preskrbljenost z zaščitnimi čevlji z jekleno kapico vsekakor preveliko. Tako visoko število je odraz tega, da delavci ne nosijo zaščitnih čevljev, kljub temu, da jih imajo. Število nezgod na očeh je z ozirom na prejšnja leta dosti nižje, vendar je nekaj nezgod takih, ki bi jih bilo možno preprečiti z nošenjem zaščitnih očal.

Analiza po vrstah nezgod odkriva dokaj zanimivo sliko.

Udarec ob predmet	7 nezgod	6,4 %
Udarec predmeta	57 nezgod	52,3 %
Stisnjenje	21 nezgod	19,3 %
Padec na isti ravni	5 nezgod	4,6 %
Padec z višine	2 nezgodi	1,8 %
Spodrsrlaj	1 nezgoda	0,9 %
Opekline	15 nezgod	13,8 %
Druge oblike	1 nezgoda	0,9 %
Skupaj:	109 nezgod	100,0 %

V podani tabeli takoj pade v oči vrsta nezgode »udarec predmeta«. To so poškodbe, katerih število bi lahko zmanjšali na minimum. Pri tem je treba opozoriti na pogoje dela. Z večjo mehanizacijo nakladanja oziroma razkladanja materiala, kjer je največ nezgod, bi dosegli znatno znižanje, pa tudi boljša organizacija dela bi lahko dosti pripomogla k izboljšanju stanja. Največ nezgodam je vzrok ročno delo, v veliki meri pa tudi osebna nepazljivost. V obratu ekspedit so večinoma vse nezgode povzročene s padcem predmeta. Nujno bo pristopiti k boljšim načinom nakladanja in razkladanja materiala, predvsem valjanih profilov.

Pri nezgodah pod oznako »stisnjenje« gre v večina primerih za poškodbe dobljene pri zapenjanju bremen na žerjav ali pri manipuliranju z vozički.

Še vedno je precej nezgod, ki imajo za posledico opekline. Z uporabo zaščitnih sredstev, ki so na razpolago, bi tudi to vrsto nezgod uspelo zmanjšati. Potrebno pa je tudi neprestano opozarjanje na nepravilnosti pri delu z raztaljenimi kovinami ter žarečimi snovmi.

Analiza vzrokov nezgod je pokazala, da je največ nezgod (43,8 %) zaradi neracionalnega — nesmotrnega in nevarnega načina dela posameznika. Iz tega lahko sklepamo na »korajšo posameznika«, ko ne vidi, da je lahko rezultat njegovega dela nezgoda. Potrebno je nenehno nadzorstvo in opozarjanje neposrednih vodij v primerih, ko gre za nepazljivost. Nadaljnja vzroka nezgodam sta tudi kršitev varnostnih predpisov, predvsem zaradi naglice in nediscipliniranosti pri delu. Tudi na te pojave bo potrebno bolj kot do sedaj vplivati ter jih že takoj v začetku zatreti.

Ročno orodje še vedno predstavlja dokajšen vir nezgod, ker ni ustrezno opremljeno ali pravilno uporabljeno. Več skrbi bo potreba posvetiti vzdrževanju ročnega orodja.

V 8,3 % primerov je v prijavah nezgod navedeno pomanjkanje ustreznih poklicnih izkušenj. Pri tem gre v vseh primerih za novo zaposlene delavce.

Izgubljeni delovni dnevi:

Ko ugotovljamo število nezgod, njih vzroke in nastanek, lahko zaključimo, da je del teh nezgod možno preprečiti. Dosledno izvajanje HTV predpisov, boljšo organizacijo dela in nadzor so vodila za preprečevanje nezgod.

Kaj nam predstavljajo nezgode lahko vidimo iz pregleda izgubljenih dni. Tako smo za 109 nezgod na delu in 12 nezgod na poti izgubili 2121 delovnih dni. Ločeno pa za 109 nezgod pri delu 1675 in 446 delovnih dni za nezgode na poti. Če število nezgod na delu delimo z izgubljenimi dnevi vidimo, da odpade povprečno 15 dni za zdravljenje ene nezgode. Iz analize, ki je bila že prej podana je razvidno, da je pretežno število nezgod na rokah in lažjega značaja. Vendar delavec s takšno poškodbo ne more opravljati dela na svojem delovnem mestu več ali manj dni.

Povsem drugačno sliko pa dobimo, če pogledamo izgubljene dneve na eno nezgodo na poti. Tako odpade kar 37 dni na eno nezgodo na poti. Analize nezgod na poti so ugotovile kar tri primere z motornim kolesom. Z bolj previdno vožnjo v megli in dežju (vse tri so bile v tem primeru) bi tudi te nezgode odpadle.

Ker si vedno več delavcev nabavlja motorna kolesa bi bilo prav, če bi ljudska tehnika organizirala v okviru podjetja predavanja o varnosti v prometu. V ta predavanja naj se vključijo tudi kolezarji, saj so nezgode v teh primerih tudi pogoste. Vzroki nezgod na poti s prevoznimi sredstvi so predvsem osebne faktorje, medtem ko vzroka za nezgode zaradi vozila ni.

Iz pregleda izgubljenih dni zaradi nezgod lahko ugotovimo tudi, da odpade od skupno 2121 dni in na povprečno zaposlenih delavcev 1951 v prvih devetih mesecih 1,08 dni na zaposlenega.

Pogostost in resnost nezgod po obratih je v primerjavi med devetimi meseci 1963 in celim letom 1962 prikazana v naslednji tabeli:

Obrat	Pogostost		Resnost	
	1962	I.—IX. 1963	1962 I.—IX. 1963	
Elektroplavž	52,3	49,5	1006	542
Jeklarna	59,0	85,4	1003	1076
Valjarna	65,0	59,5	890	715
Livarna valjev	31,8	—	950	—
Livarna sive litine	56,3	55,4	711	982
Modelna mizarna	56,4	23,6	752	896
Samotna	10,6	24,4	187	416
Obdelovalnica valjev	26,9	37,9	528	1073
Mehanična delavnica	30,6	31,5	286	373
Energetski	6,8	11,4	407	319
Elektroobrat	—	15,6	—	62
Promet	80,9	101,1	1906	1960
Ekspedit	24,8	72,2	277	462
Gradbeni oddelek	56,7	—	1477	—
Laboratorij	11,9	32,0	35	657
OTK	15,7	21,2	188	679
Ostali	10,4	8,9	203	435
Celo podjetje:	59,7	59,0	645	684

Iz tega pregleda je razvidno, da se pogostosti nezgod vedno bolj približujemo lanskoletnemu povprečju, medtem ko smo resnost nezgod že presegli.

Pregled izgubljenih dni in izplačila za dneve bolovanja.

Mesec	Število izgubljenih dni	Izplačano din
Januar	416	438.137
Februar	273	487.130
Marec	324	390.138
April	218	341.661
Maj	169	271.072
Junij	132	187.294
Julij	128	394.674
Avgust	183	457.976
September	278	502.967
Skupaj:	2121	3.471.049

Vsota izplačanih sredstev za bolovanja »A« nezgod znaša 3.471.049 din. To izplačilo pa je izplačano za vse »A« nezgode, katere je Zdravstvena postaja registrirala.

Pregled »B« nezgod v času od 1. januarja do 30. septembra 1963.

Mesec	Število izg. dni	Število primerov	Izplačano din
Januar	444	22	414.420
Februar	319	24	322.412
Marec	430	20	460.460
April	339	22	349.232
Maj	548	36	546.266
Junij	520	35	604.164
Julij	446	26	488.066
Avgust	366	15	551.741
September	435	31	508.396
Skupaj:	5845	231	4.245.157

Ker je število primerov »B« nezgod zelo visoko, je bil sprejet sklep, da se obiskovalca bolnikov zadolži tudi za opis nezgod na domu. Iz teh opisov bi dobili podatke s pomočjo katerih bi lahko povzeli gotove ukrepe za zmanjšanje nezgod na domu. Čeprav je bil sprejet sklep že pred mesecem dni, še ne moremo dati nobene analize, ker mora za to preteči obdobje vsaj treh mesecev.

Iz podatkov, ki jih prikazuje zgornja tabela je razvidno, da moramo primere nezgod na domu enako obravnavati kot nezgode pri delu. Število izgubljenih dni in pa vsota izplačane hranarine za bolovanja visoko presegata vsoto »A« nezgod.

Zaključki in predlogi:

1. Cimprej je pristopiti k doslednejšemu in temeljitejšemu uvajanju novih delavcev. Uvajanje mora sloneti ne samo na priučevanju k strokovnemu delu, temveč predvsem na seznanjanju novincev z nevarnostmi ter pogoji varnega dela. Vsi neposredno nadrejeni so materialno in moralno odgovorni za novospregate delavce.

2. Od vseh zaposlenih, ki delajo na delovnih mestih, kjer so predpisana zaščitna sredstva, zahtevati dosledno uporabo in nošenje teh sredstev; predvsem uporabo sredstev za zaščito rok ter zaščitnih čevljev in očal.

3. Povsod tam, kjer se material naklada oziroma razklada pa je možno to delo mehanizirati, je nujno, da strokovne službe pristopijo k reševanju teh vprašanj. Predvsem je pereče vprašanje nakladanja in razkladanja valjarskih izdelkov, ker gre dostikrat za zelo težka bremena, ki jih delavci prenašajo na večjih razdaljah. Pri teh delih je bilo tudi dosti nezgod. Vzpodbuditi bi bilo potrebno člane kolektiva, da bi z racionalizatorskimi predlogi pomagali k rešitvi teh problemov.

4. Ker je nekaj primerov nezgod zaradi prehodov, je potrebno posvetiti temu vprašanju več pozornosti. Prehodi naj bodo vsaj 1,5 m široki in pregledni.

5. Povsod, kjer je ogrožena varnost delavca, naj se obnovijo opozorilni napisi (table). Obnovijo naj se tudi obledela barvna opozorila (zebre).

6. Po obratih ali med obrati, kjer so prehodi in ozkotirna železnica, je vse polno odpadkov — staro železo, opeka, tramovje, deske in podobno, ki resno ogrožajo mimoidoče delavce. Zato je potrebno vse material, ki ostane po delu, odstraniti na za to predvideno mesto.

7. Posebno skrb moramo posvetiti sanitarijam. Te so v marsikaterem obratu v zelo slabem stanju. Z majhnim vlaganjem truda bi te bile bolj čiste in vzdrževane. Zadrževanje v njih pa bolj prijetno in zdravo.

8. Delovni prostori, ki so izpostavljeni prepihu in mrazu, naj se še pred pričetkom zime uredijo tako, da bodo delavci na teh delovnih mestih zaščiteni pred prehladom.

9. Večkrat se opaža pri prenašanju bremen z žerjavi, da žerjavovodje s temi bremenami vršijo premik vagonetov v obratih. To je proti HTV predpisom. Ker pa se premik mora izvršiti je prav, da obrati te premike izvedejo na kakšen drug manj nevaren način.

VTISI Z GASILSKE OLIMPIADE

V času od 7. do 9. septembra je bila v organizaciji CTF (mednarodna gasilska organizacija) v Mulhousenu v Franciji druga gasilska olimpiada. Prva olimpiada je bila leta 1961 v Bad Godesbergu v Nemčiji, medtem ko bo tretja leta 1965 v Beogradu. Okrajna gasilska zveza Celje je prispevala sredstva za 6 članov upravnega odbora zveze med katerimi sem bil tudi članu gasilskega društva Zelozarne Store Kumperger Ivan. Pa je del stroškov plačalo društvo. Poleg želje, da bomo med 7-dnevnim potovanjem videli nešteto raznih zanimivosti in lepote, nas je predvsem zanimalo kakšne uspehe bodo na tem tekmovanju dosegli jugoslovanski gasilci. V Bad Godesbergu so gasilci iz Ljubljane in Karlovca dobili zlati medalji, medtem ko so dobili gasilci iz Maribora srebrno. Pri letošnjem zveznem zbirnem tekmovanju so dobili dovoljenje za odhod na mednarodno tekmovanje zopet poklicni gasilci iz Ljubljane, prostovoljni gasilci iz Karlovca in člani industrijske gasilske enote »Industriplati« Jarše.

Potovanje je organiziral »Kompas« z lastnimi avtobusi, in sicer preko Celovca, Innsbrucka, Züricha in Basla v Mulhousen. Na dan odhoda smo se zbrali pred »Kompasom« v Ljubljani in napolnili dva sodobna avtobusa. Rahel dež in megla sta nam dala slutiti, da bomo na žalost imeli med vožnjo slab razgled. Ta slutnja se je uresničila, saj nas je dež spremljal ves prvi in delno še drugi dan ter nam preprečil pogled na slikovito pokrajino Južne Tirolske, predvsem pa vsako možnost fotografiranja. Carinske formalnosti na Jezerskem prelazu so bile hitro opravljene. Sitnosti nismo imeli nobenih, niti tu, niti pozneje. Čeprav smo se v času potovanja srečali s cariniki 12-krat. Najbolj nevarno blago za prenos preko meje pa vendar najbolj zaželeno je bila »slivovitze«. Še vprašanje: »Koliko cigaret imate?« in koliko denarja, za drugo se niso menili. Po prijaznem pozdravu naših obmejnih carinikov s »srečno vožnjo« sta se naša avtobusa previdno spuščala po strmih serpentinah v dolino in naprej proti Celovcu, kjer je bil prvi krajši postanek. Ogled mesta nam je preprečil dež, prav tako smo zaradi dežja spremenili prvotno smer vožnje, ki je bila predvidena preko Veliškega Kleka (Gross-Glockner), temveč smo v Mallnitzu zapeljali avtobuse na vlak in se skozi »Tauern tunel« pripeljali v Badgastein in nato zopet z avtobusom v Innsbruck, kamor smo prispeli v poznih popoldanskih urah. Izboljšanje vremena nam je omogočilo ogled mestnih znamenitosti. Ker se bodo devete zimске olimpijske igre vršile prav v okolici tega mesta, daje mesta videz velikih priprav na ta dogodek. Najmlajša znamenitost je vsekakor »Olimpijska vas«, ki je pravzaprav sestavljena nekaj deset in stolpnic. Čeprav so njeni ocharali živobarvni napisi in reklame, smo se kljub temu odločili za počitek.

Drugi dan nas je pot vodila po dolini reke Inn proti prelazu Arlberg, ki je visok 1802 m. Cesta čez ta prelaz je v zimskem času zaradi visokih snežnih zametov zaprta. V tem času so ves promet usmerili po železnici skozi Arlberg tunel. Na drugi strani prelaza se je vožnja nadaljevala ob reki Ill proti Feldkirchnu, kjer smo prekoračili avstrijsko-švicarsko mejo oziroma mejo kneževine Lichtenstein. To je mala neodvisna kneževina s 15.000 prebivalci in ima s Švicco skupni denar in carinski odnos. Švica pa je konfederativna

(Nadaljevanje na 5. strani)

Delo sindikalne podružnice

Pri sindikalni podružnici podjetja je bila v mesecu oktobru ena seja sekretariata, dve seji izvršnega odbora, ena seja komisije za organizacijsko-kadrovsko vprašanja in koordinacijo dela, ena seja komisije za socialna vprašanja in HTV ter ena seja predsednikov in tajnikov sindikalnih podružnic enot.

Na omenjenih sejah smo objavili:

— potek vpisa ljudskega posojila za obnovo Skopja,

— program dela v mesecu varnosti,

— seminar za sindikalne funkcionarje in člane ODS,

— delitev dohodka,

— predosnutek statuta podjetja,

— poslovanje počitniškega doma na Rabu.

Pri pregledu poteka vpisa ljudskega posojila za obnovo Skopja smo ugotovili, da je večina članov kolektiva pokazala izredno veliko pripravljenost in solidarnost za pomoč bratskemu makedonskemu narodu. Z vpisovanjem smo pričeli že 25. septembra zjutraj in zaključili 15. oktobra. Do časa, ko smo imeli sejo predsednikov in tajnikov, je vpisalo posojilo 98% članov kolektiva. Posojila še niso vpisali člani kolektiva, ki so na dopustu, v bolnicah in zdraviliščih.

Med člani kolektiva je sicer nekaj takšnih, ki niso bili pripravljeno vpisati posojila in pomagati pri obnovi Skopja. Teh je zelo malo in ne bodo mogli pokvariti ugleda našega kolektiva. Pri vpisu posojila so se najbolje izkazali člani delovnega kolektiva enote livarne valjev, ki so posojilo vpisali kolektivno in na manifestativni način že prvi dan v zgodnjih jutranjih urah. Temu vzgledu so sledili in 100% vpisali posojilo do določenega roka naslednji obrati: mehanična delavnica, OTK, uslužbenci, livarna sive litine, laboratorij, energetske oddelek, elektrodavnica, gradbeni oddelek, obdelovalnica valjev, modelna mizarna, reševalna služba in obratna ambulanta.

Ko je zastopnik službe HTV železarn tov. Franc Kavka seznanil navzoče o osnutku programa dela v mesecu varnosti, so navzoči predlagali, da se v program vključijo še naslednji predlogi: prostori v katerih člani kolektiva uživajo toplo in ostalo malico naj se očistijo in prepleškajo, očistijo naj se tudi vse sanitarne naprave. Poostri disciplino pri tistih delavcih, ki ne morejo uporabljati zaščitnih sredstev in ne upoštevajo predpisov HTV. Ker podjetje vlaga ogromno truda in sredstev za zmanjševanje nezgod v podjetju, vodimo pa še premalo evidence o nezgodah na domu, saj je statistika pokazala, da je nezgod na domu dvakrat več kot nezgod po obratih, je treba temu problemu posvetiti več pozornosti. Ob zaključku pa smo sprejeli sklep, da morajo vsi odbori sindikalnih podružnic enot in ODS izdelati temeljito analizo s področja HTV, zlasti problematiko nezgod in poklicnih obolenj, jih analizirati in sprejeti ustrezne sklepe.

Predsednik komisije za izobraževanje pri sindikalni podružnici podjetja tov. ing. Dušan Burnik je seznanil navzoče, da bo Izobraževalni center železarn nadaljeval s seminarjem za sindikalne funkcionarje in člane ODS. Čeprav program še ni dokončno izdelan, je važno pravočasno zbrati potrebno število slušateljev. Na predlog sekretariata izvršnega odbora sindikalne podružnice bo ta seminar obiskalo 80 članov kolektiva. Po posameznih enotah pa se razdeli naslednje število: modelna mizarna 2, uslužbenci 8, elektroplovč 4, Met. industrijska sola 1, elektroobrat 3, gradbeni oddelek 2, promet in kurilnica 6, mehanična delavnica 6, livarna valjev 2, jeklarna 6, valjarna 10,

livarna sive litine 10, OTK in laboratorij 3, šamotarna 5, ekspe-dit 3, energetske oddelek 3, obdelovalnica valjev 3, komunalni oddelek 3. Seminar se bo vršil v jesenskih in zimskih mesecih, učni program pa bo izvajal Izobraževalni center.

Način delitve dohodka je podrobno obrazložil direktor finančnega sektorja tov. Albin Miklavc. Na osnovi temeljite razprave in upoštevajoč vse momente smo upravnemu odboru podjetja predlagali naslednje:

— da se izplača osebni dohodek po proizvodnji za mesec september po že izplačani akontaciji v neto vrednosti točke 110 din še ostanek 25.051.283 dinarjev;

— na podlagi doseženih rezultatov fakturirane in plačane realizacije ter doseženega čistega dohodka v razdobju julij—september pa se predlaga v izplačilo bruto znesek s prispevkom 28.080.000 dinarjev;

— delitev mase osebnega dohodka po dohodku se izvrši na osnovi diferenciranih stopenj doseženega dohodka v primerjavi s planom predvidenega dohodka izračunanega na realizirane količine proizvodnje. Razen tega je izvršni odbor sindikalne podružnice sklenil, da strokovne službe oz. organi upravljanja, v Pravilniku o delitvi osebnih dohodkov določijo oz. postavijo obrat elektroplavž na ekonomsko osnovno in se mu zaradi zvišanih materialnih stroškov in plafoniranih cen gradnja prizna nastala izguba, da v bodoče ne bi vplivala na znižanje osebnega dohodka delavca.

Član komisije za izdelavo predosnutka statuta podjetja tov. Bogdan Mirnik je obrazložil predosnutek statuta, ki je prilagojen razmeram našega podjetja. Predosnutek statuta obsega pravice in dolžnosti vsakega posameznega delavca. Tov. Mirnik je podrobneje obrazložil del predosnutka, ki govori o organizacijski delitvi dela v delovni organizaciji in delovnih enotah. Po teh določilih naj bi se ekonomske enote preimenovala v delovne enote, ki stopajo pri izvrševanju letnega družbenega plana samostojno v medsebojne poslovne odnose. Organi delovnih enot odločajo samostojno o zadevah, ki so jim dane v pristojnost in so odgovorni za uspeh delovne enote. Vsekakor so delovne enote dolžne, da se za izvajanje posameznih strokovnih opravil poslužujejo upravnih in strokovnih služb podjetja. Najvišji organi upravljanja v podjetju naj bi bili zbori kolektiva. Nadalje določa predosnutek obliko odločanja z referendumom. Izvršni odbor sind. podružnice je v razpravi dopolnil predosnutek z vprašanji, katere naj pri obravnavi predosnutka statuta reši sam kolektiv, in sicer: Kdo ima pravico zahtevati referendum in kdo ga odobri? Kolikšna mora biti udeležba, da je referendum veljaven? Ali naj bo imuniteta

članov delavskega sveta podjetja enaka imuniteti delavskih svetov enot?

Predsednik upravnega odbora »Počitniškega doma« na Rabu tov. Mackošek je podal na seji izvršnega odbora sindikalne podružnice naslednje poročilo o poslovanju:

Vrednost inventarja, last sindikalne podružnice, je po knjižni vrednosti 315.987 dinarjev, k temu znesku pa ni vračunana vrednost inventarja, ki je bil nabavljen letos, kar pa znaša 65.043 dinarjev. Tako znaša celotna vrednost inventarja, last sindikalne podružnice 381.000 dinarjev, k temu pa je še prišteti vrednost stavbe. Po izvršeni bilanci doma bi se moralo aktivno doma vknjižiti v aktivo sindikalne podružnice, v kolikor se vse ne prenese na Zelezarno Štore.

Bilanca poslovanja doma še sicer ni zaključena, da se pa že zaključiti, da je dom dobro posloval in da ni izgube, kar potrjuje, da je bila cena penziona 1100 din v redu postavljena.

Promet v domu je bil letos napram lanskem letu večji pri istem številu osebja. Tako je bilo lani skupno 3406 prodanih penzionov, letos pa 4008, razčlenjeno 3574 penzionov za naše člane kolektiva in svoje in 454 za člane in svoje drugih kolektivov. Povečanje od lani na letos je torej za 602 penziona. To potrjuje, da je letos personal moral več delati kot prejšnja leta.

Člani našega kolektiva so plačevali penzion po lestvici, ki je upoštevala dohodek na člana družine od 250 oziroma 300 do 600 dinarjev. Podjetje je za vsakega člana plačalo po 500 din, razlika pa je plačala sindikalna podružnica. Tako je podjetje obvezano k plačilu v znesku 1.708.820 dinarjev, sindikalna podružnica pa znesek 527.870 dinarjev. Podjetje je že nakazalo 1.500.000 dinarjev, sindikalna podružnica pa 500.000 dinarjev. Povprečno znaša razlika, ki jo plača sindikalna podružnica po enem penzionu 147 dinarjev, podjetje pa 500 dinarjev, tako da je posameznik plačal povprečno 453 dinarjev.

Cena penziona in obrok hrane sta ostala skozi vso sezono enaka, dasiravno so cene prehrabnih artiklov nenehno rastle, enako pa tudi usluge.

To je v glavnem prerez skozi sezono poslovanja v domu. Ko bo bilanca gotova, bo objavljena v poročilu sindikalne podružnice Zelezarne Štore.

Po razpravi so navzoči sprejeli sklep, da je potrebno stanje sobne opreme počitniškega doma na Rabu in doma samega popraviti. Prav tako je nujno nabaviti nov čolni in povečati število ležišč zaradi znižanja stroškov pri najetu tujih sob. Upravnemu odboru in delavskemu svetu pa se predlaga, da postane lastnik vseh premičnih in nepremičnih počitniškega doma na Rabu Zelezarna Štore.

V. Gračnar

Naši livarji in strugarji v Italiji

Ogledali so si livarno »Sant Eustacchio« v Bresci-i. Na povratku pa so se ustavili tudi v Benetkah odkoder je tale posnetek.

Z obiska pri poklicnih gasilcih Maribora

Da bi se člani in članice naše gasilske enote Zelezarne Štore seznanili z modernimi sredstvi in napravami za potrebe gasilske službe, je upravni odbor društva pripravil strokovni izlet k poklicnim gasilcem Maribora. Iste dne bi si ogledali tovarno aluminija in glinice »Boris Kidrič« v Kidričevem, popoldne pa preživeli v tovariškem vzdušju v lepi okolici zgodovinskega Štatenberga.

Skoraj dve desetini zaslužnih članov in desetina članic nas je bila v nedeljo, dne 6. 10. pripravljena k odhodu na poučni izlet v Maribor in v Kidričevo. V lepem nedeljskem jutru smo se odpeljali iz Štor proti štajerski »metropoli«. Vozni red potovanja je bil še kar točen po zaslugi vodje tov. Štefana. Tudi pozneje smo se držali voznega reda, tako da ni bilo od poedinih sitnežev pripomb.

Po prijateljskem srečanju s poklicnimi gasilci Maribora smo se razdelili v dve skupini in si z zanimanjem ogledali dom, ki je bil pred kratkim dokončan.

Dom je eden izmed osmih centrov gasilstva v Sloveniji in je do danes najmodernejši. Podobne domove — centre poklicnih gasilskih enot v Sloveniji — imamo razen v Mariboru tudi v Ljubljani, Celju, Kopru, v Novem mestu, Jesenicah, Kranju in Škofji Loki. Namen teh centrov je, da v slučaju nesreče nudijo vso strokovno in tehnično pomoč pri reševanju ljudi in ljudskega premoženja. Z modernimi in hitrimi prevoznimi sredstvi, s sodobnimi gasilskimi in reševalnimi napravami, bodo učinkovito nudili pomoč in intervenirali v slučaju požarov, elementarnih in drugih nesreč v območju svojega rajona, tj. ožjega centra mesta in daljne okolice. Toliko v vednost, kaj je naloga in namen ustanovljenih centrov poklicnih gasilskih enot.

V domu smo videli vrsto gasilskih, reševalnih vozil, cisterne, vozila s čolni in premičnimi lestvami, ki so v stalni pripravljenosti. Zal ta vozila razen redke izjeme (TAM) niso tipizirana. Poklicni gasilci imajo za potrebe strojnega parka svojo mehanično delavnico, za splošne potrebe pa mizarstvo, krojaško, čevljarstvo in druge delavnice. Sodobne učilnice za teoretični in praktični pouk so prostorne in svetle in opremljene z modernimi učnimi pripomočki. Nad vse zanimivi so učni pripomočki, ki so predavatelju v olajšavo pri razlagi, slušateljem pa omogočajo lahko in umljivo dojetje učne snovi. Zelo zanimiv je komandni prostor s sodobnimi signalnimi napravami, ki omogočajo hitro in učinkovito komunikacijsko posredovanje. V strop nad gasilskim vozilom vgrajene fotocelice, registrirajo vsak odhod vozila na reševalno akcijo, pri tem pa bodo avtomatično vklopili semaforje na bodočem križišču nove magistrale pred gasilskim domom tako, da bo voz v hitri vožnji nemoteno prevozil križišče v določenem času. Ravno tako bodo signalne luči opozarjale, da je potrebno voz, ki je prišel z reševalne akcije, ponovno pripraviti za nadaljnje potrebe. Dežurni lahko iz komandnega prostora kliče ekipo ali posameznika, seveda v slu-

čaju potrebe. Dom ima lastno avtomatsko telefonsko centralo, ki omogoča hitre telefonske zveze s centrom mesta in ostalimi bolj oddaljenimi kraji.

Stroški, ki so bili vloženi v izgradnjo doma — centra poklicnih gasilcev — so precejšnji, vendar je njih naložitev umestna, ker vemo, da samo dobro izvežbane in moderno opremljene gasilske reševalne enote lahko preprečijo tragedije, s tem pa rešijo dragocena človeška življenja in ohranijo pred uničenjem splošno ljudsko last.

Po ogledu in prijateljskem pomenku smo se poslovili in odpeljali v Tovarno aluminija in glinice »Boris Kidrič« v Kidričevo. Tu smo imeli priliko videti zamotani kemijski in tehnološki proces pridobivanja aluminija. Z zanimanjem smo hodili po velikih in prostornih tovarniških dvoranah, v katerih so vrste električnih peči — agregatov za topljenje aluminija. Tovarna se razprostira po ravnini in je pravo nasprotje našim obratom, ki so stisnjeni med hribi. Tudi tu smo si ogledali

dali prostore gasilske enote in se z gasilci pogovarjali o njihovem vsakdanjem delu.

Iz Kidričevega smo odpotovali proti Štatenbergu, spotoma smo si ogledali zgodovinske vrednosti na Ptujski gori in občudovali tamkajšnjo lepo okolico. Po prijateljskih urah na Štatenbergu smo se zadovoljni vrnili v naš železarski revir z željo, da bomo takih izletov, ki so zelo poučni, obenem pa nas seznanjajo z lepotami narave, napravili še več.

GASILSKA Olimpiada

(Nadaljevanje s prejšnje strani) država z glavnim mestom Bern, v kateri je združenih 22 kantonov. Nas je pot vodila ob Valenskem in pozneje še ob Züriskem jezeru do Zürich. Ze med vožnjo smo lahko opazovali lepoto dežele jezer. Poleg zelo razvite industrije precizne mehanike, predvsem urarstva, elektroindustrije in industrije merilnih instrumentov, prispeva veliki delež k bogastvu te dežele turizem. Pogoji za tako razvit turizem pa so dobre in moderne ceste in železnice, ki popeljejo turista od nižje ležečih jezer do visokih snežnih gor. Zürich je s 450.000 prebivalci največje švicarsko mesto, polno bank in hotelov, kar smo opazili med krajšim ogledom središča. Potovanje smo nadaljevali skozi večja in manjša mesta Baden, Brugg v Bassel, ki leži ob reki Rheine na meji med Svico in Francijo. Na mejnem prehodu ni bilo večjega zadržanja, vsi pa smo že nestrpno pričakovali, da pridemo po dolgi nestrpni vožnji čimprej do cilja v Mulhousen.

Nadaljevanje sledi

TEHNIČNI INFORMATOR —TEHNIČNI INFORMATOR — TEHNIČNI INFORMATOR — TEHNIČNI INFORMATOR — TEHNIČNI INFORMATOR — TEHNIČNI INFORMATOR

Konferenca o vprašanjih proizvodnje in eksploatacije litoželeznih valjev

S to številko začnemo v nadaljevanjih objavljati izločke materiala s konference o proizvodnji in uporabi valjev v Sovjetski Zvezi. Opozarjamo bralce, da je tak pregled današnjega stanja proizvodnje in uporabe valjev dragocen za našo železarno, ki bo v kratkem z ozirom na potrebe novih valjarn v FSRJ morala koarbitetno in kvantitetno razširiti svoj program proizvodnje valjev. Na konferenci so tudi predavatelji navedli celo vrsto ugotovitev glede kvalitete politike in proizvodnje valjev, ki jih nekaj mi sicer poznamo, a jih premalo dosledno izvajamo in podali perspektive za proizvodnjo litoželeznih valjev v Sovjetski zvezi.

V oktobru l. 1962 se je v mestu Lutugino — Lugansko okrožje — sestala znanstveno-proizvodna konferenca, na kateri so obravnavali vprašanja proizvodnje in eksploatacije litoželeznih valjev.

Prof. A. E. Krivošejev (Dnje-propetrovski metalurški inštitut), ki je otvoril konferenco, je v prispevku »Osnovne smernice za zvišanje vzdržnosti in o tehnologiji proizvodnje litoželeznih valjev« podrobno karakteriziral sodobno stanje in dosežene uspehe v proizvodnji novih tipov litoželeznih valjev in naloge za nadaljnje zvišanje kvalitete valjev in njihove vzdržnosti pri eksploataciji.

Perspektivni so nizkofosforni sferolitni valji, posebno nizkolegirani, kar je razvidno iz primerjave mehanskih lastnosti sferolitine:

Nizkofosforni valji zdržijo 30 do

50% več kot navadni, vendar imajo večje posedanje in nižjo trdoto. Ti nedostaki se kompenzirajo z legiranjem, npr. s kromom in sicer z 0,3—0,4% Cr.

V proizvodnji valjev s krogličastim grafitom je perspektivno modificiranje litine s cerom.

Vendar zavira uporabo ceranogova visoka cena in nekateri tehnološki faktorji: neobhodna je uporaba talil, obdelava litine se mora vršiti v ozkem temperaturnem intervalu (1430—1590°C) s pregrevanjem maksimalno 45°C, sicer krogličastega grafitu ne dobimo zanesljivo.

Visokolegirani krom-nikljevi (okrog 4,5% Ni) dvoslojni valji se bodo na veliko uporabljali na kontinuiranih tankopločevinskih progah; njih delež v celotni količini valjev je treba zvišati od sedanjih 12—15% na približno 40 odstotkov.

Vzdržnost visokolegiranih valjev v znatni meri določa struktura kovine. Tako je bilo pri karbidno-martenzitni strukturi z avstenitom povprečno izvaljano 210 tisoč ton metala ali 18 tisoč na 1 mm, a pri bainitno-troostitni s karbidi samo 90 tisoč (ali 12.500 t/mm).

Za zvišanje vzdržnosti delovnih valjev je nujno zvišanje vzdržnosti podpornih valjev. Torej je namesto jeklenih kovanih bolje uporabiti sestavljene podporne valje z jekleno sredino in nasajenimi trupi iz nizkofosforne sferolitine.

Na profilnih progah se veliko uporabljajo nizkolegirani valji z lamelnimi in krogličastim gra-

fitom. Zvišanje njihove trdnosti se doseže z znižanjem vsebnosti fosforja in z legiranjem. Zahtevne valjarjev po zvečanju globine trde plasti zaradi zvišanja trdote v globini kalibrov se ne more priznati za pravilne. Profiline valje je potrebno izdelovati ne z vrezanimi, temveč z trdimi kalibri, vlitimi na profilirane kokile.

Obratovalne lastnosti valjev vseh vrst in oznak se morajo skladati s pogoji njihove eksploatacije.

Nadaljnje izpopolnjevanje valjev je nemogoče brez vsakodnevne kontakta livarjev valjev z valjarji in brez sistematskega študija kvalitete in obstojnosti valjev z uporabo sodobnih metod kontrole in registriranjem rezultatov opazovanj v evidenčnih kartonih.

Legiranje ni samo sebi namen. Ne zviša kvalitete valjev, če predhodno ni izvršena skrbna priprava taline za legiranje. V procesu šaržiranja in taljenja mora biti zagotovljena potrebna karbidotvornost taline, očiščenje od nemetalnih vključkov itd. Posebno se ne sme dopustiti zvišanje množine grafitu v talini. Brez potrebne priprave taline se dragi legirni elementi trošijo brez koristi in valji delajo seveda slabše kot nelegirani.

Važen pomen imajo toplotni in fizikalno-kemijski pogoji formiranja struktur. V tej zvezi ima velik vpliv kvaliteta kokil, hladilnikov, oblog, premazov, pa tudi debelina in enakomernost nanašanja po odgovarjajočih načinih (brizganje, izdelava obloge). Na tvorbo strukture je možno vplivati z zadrževanjem strjevanja, pa tudi z naknadnim dolivanjem (po presledku) kovine iste sestave, a potem kovine z višjim odstotkom Si. Velik po-

men ima segrevanje nalitkov.

Velika rezerva za dvig kvalitete valjev je njih termična obdelava, ki je posebno učinkovita za sferolitne valje.

Potrebna je širša uvedba avtomatizacije talilnih agregatov z namenom, da se zagotovi enakomernost in visoka kvaliteta talin.

P. P. DOROŠENKO (Lutuginska livarna valjev) je poročal o celi vrsti izboljšav, ki so bile uvedene v tehnologiji proizvodnje. V zavodu se uporablja grupno vlivanje dveh ali štirih valjev skozi en centralni vlivke; poleg ekonomičnosti se na ta način izboljša kvaliteta, poveča hitrost vlivanja in obdrži višja temperatura železa.

Pri višjih temperaturah vlivanja (1520—1560°C) preprečujejo pripeke z uporabo cirkonove moke v formarskih premazih.

Vpeljano je merjenje temperature železa z utopnimi pirometri tipa CNIT z elektronskim potenciometrom tipa EM — 120.

Da se zanesljivo dobi krogličast grafit v železu, zagotavlja obdelava tekočega železa s tekočo železo-magnezijevu leguro. Magnezij se uvaja v 10-t ponovci pri 1280—1520° v železo s 3,4 do 3,7% C, ki je raztaljeno v kupolki in predhodno odzveplano s kalcinirano sodo; količina magnezija se izračuna na vse železo, ki se tali istočasno tudi v plamenici in izpusti v veliko ponovco — to železo ima manj kot 0,05% S in je pregreto na 1400—1420°C. Leguro, izdelano v mali ponovci, izlijejo v večjo.

L. 1962 so izvedli poskuse obdelave železa s cerom, vendar niso dobili pozitivnih rezultatov.

L. 1960 so v tovarni vršili poskusno vakumiranje železa za zvišanje karbidotvornosti s ciljem, da bi zamenjali lesne grodlje s koksovimi. Trdota bele plasti se je pri vakumiranju curka znižala, a pri vakumiranju železa v ponovci (4—10 min. pri pritisku 1—4 torra) se ni spremenila. Globina bele plasti vakumiranega železa se je zmanjšala 1,5-krat, a prehodne cone 1,5-krat.

Zelo ugodne rezultate so dobili pri odlivanju nizkofosfornih valjev, ki se praktično ne lomijo. Vsebnost fosforja v sferolitnih valjih se sistematsko znižuje, vendar je prehod na izdelavo valjev z 0,1% P zaviran zaradi pomanjkanja nizkofosforne valjčne zlomnine. Obstojnost nizkofosfornih valjev je znatno višja, kot navadnih, čeprav je trdota njih delovne plasti za 2 do 4° Sh nižja. Za zvišanje trdote se vršijo poskusi legiranja s kromom, vanadijem, nikljem, molibdenom in borom.

Po osvojitvi novih vrst litoželeznih valjev z visoko trdnostjo so na mnogih ogrodjih opustili uporabo jeklenih valjev, pri čemer se je vzdržnost valjev znatno zvišala.

Predavatelj je navedel podatke o povečanju vzdržnosti novih vrst valjev in poročal o ukrepih, ki jih predvideva tovarna za nadaljnje izboljšanje kvalitete valjev. Z. (se nadaljuje)

NACIONALNI ŠOLSKI CENTER ZA IZOBRAŽEVANJE MLADIH LIVARJEV

National Foundry Craft Training Centre. New Foundry Building. »Foundry Trade J.«, št. 2374, 1962.

Nacionalni šolski center je bil ustanovljen l. 1947. V center pošiljajo delavce z enoletnim stažem v proizvodnji. Doba izobraževanja je na vsakem kursu en mesec; v tem času obiskujejo 2-krat livarske obrate. Prekinitve med kurzi znašajo 6 do 12 mesecev. Na koncu vsakega kurza so praktični izpiti in pismene naloge za kontrolo teoretičnega znanja.

O MIKROSTRUKTURI DELOVNEGA SLOJA DVOSLOJNIH VALJEV Z VISOKO TRDOTO

Krivošejev A. E., Taran Ju. N., »SB. NAUČN. TR. DNJEPRO. PETR. METALLURG. INT.«, 1962, VIP. 49

Trdota litine se regulira s povišanjem trdote osnovne metalne matrice in količine epektičnega cementita. Visokolegirano valjno litino karakterizira zapletena struktura kovinske osnove, kar je sestavljena iz troostita, bainita, martenzita in preostalega avstenita. Za martenzit velja trdota 80 HSh, za nižji bainit 74, gornji bainit 64, za karbid 88. Navedena je odvisnost trdote bele litine od vsebnosti C in vsote (0,5 Mn + Ni). Trdota litine zvezno raste s povišanjem vsote (0,5 Mn + Ni) do 4,7%, a nato se znižuje. V delovnem sloju valja dobimo trustitne pasove okrog grafitnih vključkov. Razjasnjeno je bilo, da se z naraščanjem števila grafitnih vključkov količina trustita neprenehoma povečuje pri enaki stopnji legiranja litine v mejah 3 do 4% Ni, odgovarjajoče znižanje trdote znižuje tudi odpornost proti obrabi delovnega sloja valja.

ZBIRALEC KONVERTERSKEGA PLINA

V podjetju Yawata Iron and Steel Co. (Japonska) so razvili poseben zbiralec plina iz LD konverterja, ki je prvi te vrste v svetu. V zbiralcu se najprej nezgoreli konverterski plin ohladi. Temperatura izstopajočega plina se zniža za ca. 500°C. Zato so potrebne manjše hladilne naprave za odpraševanje, lovilec prahu pa se zmanjša na eno četrtino prvotno potrebne velikosti. Velika prednost naprave je tudi v tem, da dobimo tako skoraj samo gorljivi CO-plin, katerega lahko nadalje koristno uporabimo.

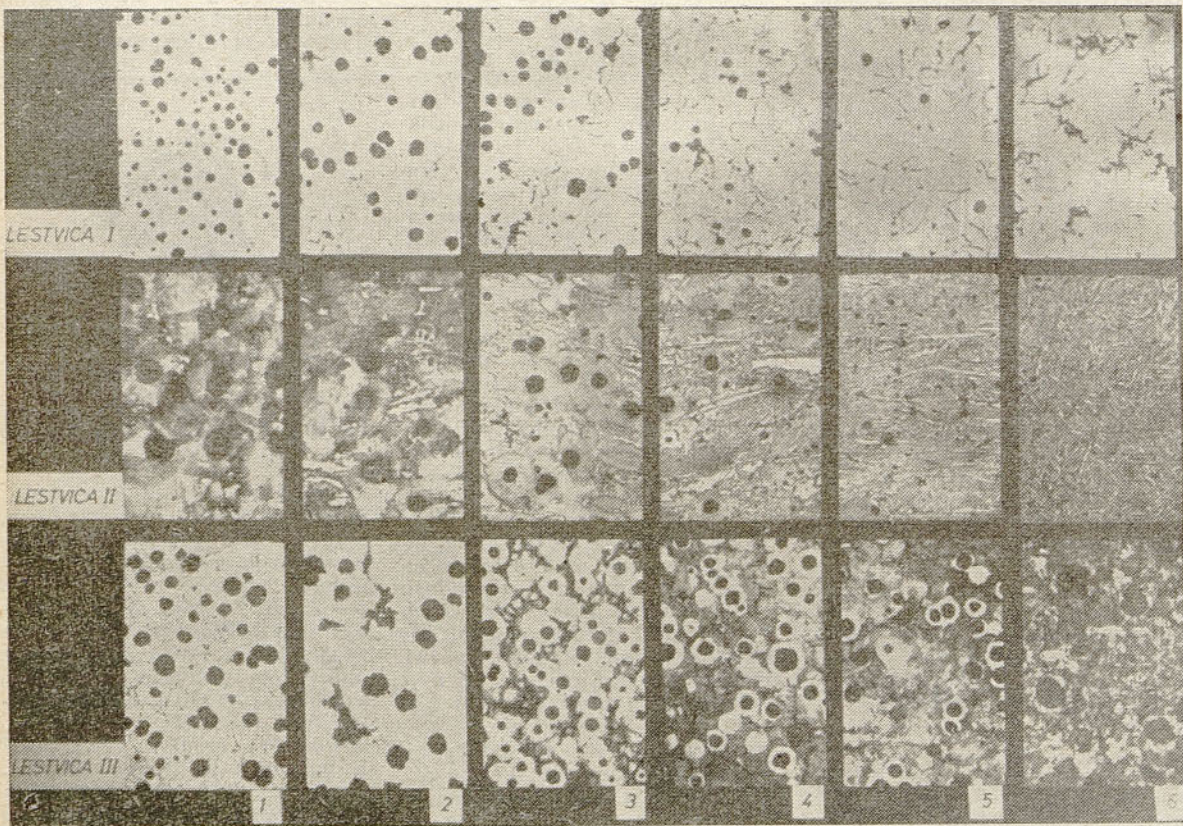
Omenjeni način čiščenja konverterskega plina je bil preizkušen na 130 t LD konverterju ter je bil patentiran in priznan že v desetih deželah.

IZOBRAŽEVANJE SPECIALISTOV — LIVARJEV

Foundry practice course at Braintree. »Foundry Trade J.«, št. 2384, 1962.

Navaja sistem izobraževanja študentov — livarjev v koledžu Braintree (Anglija). Učni program, razdeljen na 3 leta, je sestavljen in izhaja iz rednih potreb rajona, ki predstavlja v glavnem strojogradnjo, s katero vzdržuje koledž stalne zveze. Osnovno izobraževanje predstavlja pouk iz teorije in prakse livarske proizvodnje. Teorija se podaja le v obsegu, ki je neobhodno potreben za reševanje praktičnih proizvodnih nalog. Šolsko leto ima tri semestre, vsak semester traja po 5 tednov. Od 35 učnih ur tedensko sta le 2 uri predavanja iz socialnih ved in 2 uri o športu. Preostali čas je porabljen za učne ure, ekskurzije in praktično proizvodnjo v livarski tehnologiji. Koledž poseduje mehanizirano livarno in modelarno ter nekaj laboratorijev. Vso opremo so dobavila regionalna podjetja ali pa so jo izdelali sami študentje. Semestralske naloge študentov, ki kažejo stopnjo njihovega znanja, pregledujejo predavatelji koledža in predstavniki tovarn.

Metalografske strukture nodularne litine

Nodularna litina je material o katerem slišimo vse več in postaja pomemben izdelek naše železarne. O nodularni litini je bilo v »Storskem Zelezarju« napisanih že več člankov in informacij. V tej številki bi vas radi seznanili s tipi struktur, ki smo jih v našem metalografskem laboratoriju uredili v nekaj lestvicah.

Lestvica I. Uspelost nodularne litine določamo po količini nodularnega oziroma lističastega grafitu. Obliko grafitu primerjamo

po metalografskih posnetkih, ki so v lestvici I.

Lestvica II. Struktura nodularne litine je pogosto melirana, posebno pri trdi nodularni litini, ki jo uporabljamo za izdelavo valjev. Količino prostega cementita določamo po primerjalnih strukturah, ki se nahajajo v tej lestvici.

Lestvica III. Vrste in mehanske lastnosti nodularne litine so odvisne od osnovne strukture, to je od količine ferita, oziroma perlita. Značaj osnovne struktu-

re litine določamo po posnetkih iz te tabele.

	Lestvica I: nodularni grafit	Lestvica II: bela struktura	Lestvica III: ferit
1.	100%	0%	100%
2.	85%	15%	85%
3.	70%	30%	60%
4.	50%	50%	30%
5.	30%	70%	15%
6.	0%	100%	0%

P. A.

UPORABA KOVINSKIH FORM IN JEDER ZA ODLIVANJE KOKIL

Pisarenko G. A., Radja V. S., Gerockij V. A.: *Primenenie metalicheskih form i sterznej dlja liki izloznic. »Stal«, št. 10, 1962.*

Obdelana je tehnologija odlivanja kokila v kovinske forme z deljivimi jedri. Jedro izvlečejo 5 do 8 minut po vlijvanju. Litina žarjenih kokil je imela visoke in po preseku enakomerne mehanske lastnosti: trdnost 40 do 50 kg/mm², raztezek 7 do 15 %, žilavost 7 do 10 kg/cm². Litini nežarjenih kokil se je zmanjševala količina prostega cementita od zunanje površine proti sredini stene; na notranji površini kokile prostega cementita skoraj ni bilo, ker je razpadel zaradi počasnejšega ohlajanja po odstranitvi jedra. Po žarjenju je bila struktura kokile finitna. V proizvodnji ni bila vzdržnost teh kokil nič manjša od kokil vlitih v peščene forme. Nova tehnologija daje možnosti mehanizirati, a pozneje tudi avtomatizirati proces proizvodnje. Konstruiran in zgrajen je že kokilni stroj za izdelovanje malih kalupskih kokil. Pri litju velikih kokil (2 t) zaprtih kokil nastajajo na notranjih stenah površinske napake. Za odpravo tega nedostatka je izdelana cela vrsta zaščitnih akrepov. Tehnologija vlijvanja kokil v kovinske forme s kovinskimi jedri je principiarno nova in dovoljuje rešiti vprašanje povzročanja njihove kvalitete in znižanja njihove lastne cene.

T.

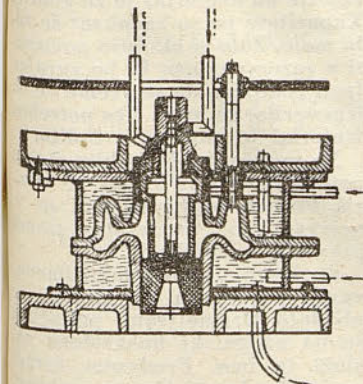
KOMPLEKSNO MEHANIZIRANA LIVARNA ODESKE TOVARNE »KOTORSKA REVOLUCIJA« S PROIZVODNJO ODLITKOV IZ NODULARNE LITINE

Kagane L. Ja.: *Kompleksno-mehanizirani litijni ceh Odesskogo zavoda im. Oktjabrskoj revolucii po proizvodstvu odlitkov iz čuguna s šarovidnim grafitom.*

Sb. »Mehanizacija i avtomat. litijn. proizvo-zak, Kiev, 1962.

Obrat je zgrajen na dveh kompleksno-mehaniziranih linijah. Vlijvanje v kokile karuseljskega kokilnega stroja, upravljanje s kotlom za litino in dviganje kokilnega stroja se vrši iz posebne komandne mize. Na specialnem 6-pozicijskem karuseljskem kokilnem stroju se vrši vlijvanje, izbijanje odlitkov, sklapljanje elementov kokil in vstavljanje jeder. Proizvodnja karuseljskega stroja znaša 80 do 100 odlitkov na uro in določa skupaj s termično obdelavo proizvodnjo vse linije. Jedra se izdelujejo na peskometnih strojih z enkratnim sušenjem s CO₂ plinom. Čisti dohodek po puščanju obrata v polno obratovanje znaša nad 0,6 milij. rubljev na leto. Amortizacijska doba se pri organiziranju proizvodnje na kompleksno mehaniziranih linijah po novi livarski tehnologiji skrajša za trikrat.

T.

Kokila za vlijvanje rudarskih vagončkov iz nodularne litine

NOVA TEHNOLOGIJA PROIZVODNJE DVOSLOJNIH VALJEV ZA HLADNO VALJANJE PLOČEVINE

Raczynski Bogumil: *Nova tehnologija produkciji zespolonych malcom hutniczych do malcownia blachy na zimno*

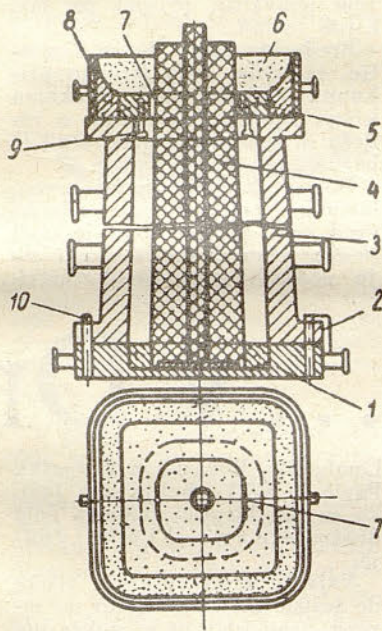
»PRZEGL. ODLEWN.«, No 3, 1962

Če hočemo dobiti na trupu valja trdoto 74 do 85 HSh, mora imeti zunanji sloj valja kem. sestavo: 3,1 do 3,5 % C; 0,2 do 0,5 % Si; 0,9 do 1,0 % Mn; 0,44 do 0,48 % P; 3,7 do 3,9 % Cr; 0,8 do 0,9 % Ni. Za trdoto trupa 85 do 100 HSh moramo imeti kem. sestavo zunanje sloja: 3,6 do 3,8 % C; 0,55 do 0,6 % Si; 0,3 do 0,4 % Mn; 0,42 do 0,46 % P; 4,4 do 4,6 % Cr; 2,1 do 2,3 % Ni. Nova tehnologija dovoljuje povišanje C v litini, izboljša livne lastnosti in temperaturo odlivanja, ker zmanjšuje napetosti zaradi vlijvanja. Poleg tega se je znižala lastna cena valjev in podaljšala življenjska doba valjev.

T.

ODLIVANJE NODULARNIH KOKIL V KOVINSKO FORMO

Vzdržnost kokil iz nodularne litine je 2 do 3-krat višja od kokil iz sive litine. Kokile iz nodularne litine lahko vlijamo v kovinske forme kot je prikazano na naslednji sliki:

1 — osnovna plošča, 5 — jedro, 4 — kokila, 5 — zgornje jedro, 6 — livna čaša, 7 — vlivni kanal, 8 — kalupni okvir

Visoka vzdržnost na ta način vlitih kokil se doseže pri nodularni litini, ki doseže najmanj 35 kg/mm² in 5 % raztežka. Kokile, vlit v kovinske forme, je potrebno zato žariti na 900 do 950 °C. Kemična analiza je 3,5 — 3,6 % C; 2,0 — 2,5 % Si; 0,25 — 0,7 % Mn; 0,10 — 0,18 % P; do 0,02 % S; 0,15 % Cr.

T.

AVTOMATIZACIJA TALJENJA LITINE V KUPOLKI S KONTINUIRANIM ZAKLADANJEM

Aksenov P. N., Misoovskij V. S., Suharcuk Ju. S.: *Avtomatizacija processa plavki čuguna v vagnanke s neprerivnim pitaniem šihtoj*

»LITEJN. PROIZ-VO«, 1963, No 3

Trdijo, da kontinuirano zalaganje kupolke z vložkom in gorivom ne poslabša tehnološkega procesa taljenja litine, lahko ga celo izboljša. Zalaganje v obliki posameznih vložkov izvira, verjetno, iz stare tehnologije, ko ni bilo drugih sredstev, kot npr. ročno delo ali zalaganje s pomočjo samokolnic ipd. Pri sodobnih sredstvih mehanizacije in pri kontinuirnem značaju proizvodnje, bi kupolka z neprekinjenim zalaganjem in izpustom najbolj odgovarjala zvišanju kulture proizvodnje v livarstvu.

T.

IZBOLJSANJE BELEGA STRJEVANJA IN LIVNIH LASTNOSTI VALJČNIH TALIN PO IZPIHANJU S KISIKOM

Krivošev A. E., Rudnickij L. S., Belaj G. E.: *Ulučenie otbelivajemosti i litejnih svojstv valkovih rasplavov posle produvki ih kislorodom*

»SB. NAUČN. TR. DNJEPROPETR. METALLBURG. IN-T«, 1962, VIP, 49

V zlomnini nodularnih valjev je 1,5 do 2,0 % Si. Za izkoriščanje te zlomnine pri vložkih valjev je potrebno izpihanje s kisikom za oksidacijo prebitnega Si. Izpihanje s kisikom poslabša sposobnost belega strjevanja valjčne taline zaradi zvišanja količine oksidnih vključkov — centrov grafitizacije. Zboljšanje začetne sposobnosti belega strjevanja dosežemo z rafinacijo taline pod žlindro z nizko vsebnostjo FeO. FeO v žlindri se mora znižati od 30 do 38 % na 10 do 18 %. Žlindro z nizkim FeO dobimo z dodatkom 0,5 do 0,4 % jedavca pred pihanjem s kisikom in z dodatkom 0,5 do 0,4 % jedavca v zmesi z 0,5 do 0,6 % FeMn v periodi rafiniranja. Za dezoksidacijo pred izpustom taline je treba dodati 0,05 do 0,10 % Si. Po rafinaciji pod žlindro z nizkim FeO se viskoznost in lunranje litine (od 1,46 na 2,04 %) povišata. Po uvajanju dodatkov in po rafinaciji se v času 1,5 ure pri 1550 do 1450 °C v litini zmanjša količina nemetalnih vključkov, izboljša se nagnjenost k belemu strjevanju, kar omogoča pridobivanje valjev iz nodularne litine z zvišano čistočo bele plasti.

T.

POSEBNOSTI KVALITETE IN PROIZVODNJE VALJEV IZ NODULARNE LITINE

Krivošev A. E., Rudnickij L. S., Belaj G. E., Kotešov N. P.: *Osobnostika čestva i proizvodstva valjkov iz čuguna s šarovidnim grafitom.*

»SB. NAUČN. TR. DNJEPROPETR. METALLBURG. IN-T«, 1962, VIP, 49

Najboljše delovne lastnosti trdih valjev iz Mg in Ce-litine dobimo s pomočjo reguliranja lastnosti taline in toplotne odpornosti livarskih form. Čiščenje taline od nemetalnih vključkov dosežemo s predhodnim odžveplanjem in obdelavo litine s sodo in Mg. Čisto belo plast dobilo, če namesto Mg uporabljamo Ce. Vsebnost žvepla v litini pri modifikaciji s Ce mora biti pod 0,06 %. Okroglo obliko grafitu dobimo pri vsebnosti Ce v talini 0,015 do 0,035 %. Izpiranje sredine valja z visokosilicijevo Mg-nodularno litino (4 do 6 % Si) daje tekoč prehod bele plasti k sivemu delu valja, kateremu se zviša obstojnost pri pločevinskih valjih z znižanjem P. Zaželjene grafitne vključke v delovnem sloju valja dobimo pri 0,8 do 1,0 % Si v talini in dodatkom 0,5 do 0,7 % Si pri vlijvanju. Legiranje litine z 2 do 2,5 % Ni, do 0,2 % Cr, z omejeno vsebnostjo Si do 2,5 % in P do 0,15 % omogoča trdnosti 52 do 60 kg/mm² pri strukturi s krogličastim grafitom v sorbitizirani metalni osnovi in neznatni količini fosfidov in karbidov. HB valjev mora biti v mejah 250 do 280. Povišanje eksploatacijskih trdnosti poltrdih valjev iz Mg-litine dobimo z nizkotemperaturnim žarjenjem: segrevanje na 550 do 600 °C s hitrostjo 30 do 50 °C/h in ohlajanjem 30 do 40 °C/h.

T.

POSEBNOSTI KRISTALIZACIJE NODULARNE LITINE V VELIKIH ODLITKIH

Kločev N. I., Iljičeva L. V., Meškovič D. A., Prevotnjak P. P.: *Osobnost kristallizacii magniesovo čuguna v krupnih otliokah*

»LITEJNOE PROIZVODSTVO«,

No 1 1963

Preiskovali so odlivanje nakovala (podstavek pod parnim kladivom) 2500 × 1000 × 1200 mm s težo 17.000 kg. Litino so obdelovali v 10-tonskem kotlu in v predpečici kupolke. Pri kristalizaciji litine s krogličastim grafitom v odlitkih z večjo debelino stene se opaža večja enakomernost razdelitve Si, Mn, P; to je v zvezi s tem, ker je talina dalj časa v tekočem stanju in doseže večjo izravnavo sestave po višini in preseku odlitka. Razdelitev C je v velikih odlitkih neenakomerna. V sredini in v višjih delih odlitka je količina C manjša kot v nižjih delih. Vsebnost S je po višini in preseku enakomerna, v gornjih horizontalnih delih in v napajalniku je žvepla 2 do 5-krat več kot v odlitku zaradi splavanja sulfidov na vrh. V odlitkih z veliko debelino stene (1000 mm) se kaže vpliv velikosti grafitnih vključkov na trdnost v občutno manjši meri, kot v tanjših odlitkih. Upogibna trdnost se po višini in preseku neznatno spreminja (od 55,7 do 68,7 kg/mm²). Poves se spreminja od 6,0 do 15 mm. Žilavost vzorcev gornjih plasti je bistveno nižja od žilavosti srednjih in spodnjih delov odlitka. Na znižanje žilavosti vplivajo debeli vključki nodularnega grafitu in fosfidnega evtektika v gornjem delu odlitka. HB litine se v odlitku spreminja za 20 do 25 enot z ozirom na višino in presek odlitka. Vpliv defektov na mehanske lastnosti litine s krogličastim grafitom v velikih odlitkih je občutno manjši kot v tankostenskih odlitkih. Ne glede na specifične posebnosti kristalizacije nodularne litine v debelih odlitkih, ostanejo trdnostne lastnosti nodularne litine v absolutni vrednosti visoke in enakomerne po višini in preseku odlitka. Na podlagi dobljenih rezultatov se nodularna litina priporoča za proizvodnjo velikih odlitkov z debelino stene do 1000 mm.

T.

IZPOPOLNJEVANJE VALJARNISKIH VALJEV

LEONARD J.: *Evolution technique des cylindres de laminaires*

»REV. UNIVERS. MINES«, No 12, 1962

Material za valje je lahko: siva litina, lito ali kovano jeklo. Izpopolnjevanje tehnologije livarstva je omogočilo v mnogih primerih zamenjavo kovanih valjev z litimi, a izpopolnjevanje tehnologije kovanja in termične obdelave je razširilo področje uporabe kovanih valjev. Rečemo lahko, da se danes področje uporabe obeh vrst valjev močno prepletata in da za opredelitev določene vrste valjev igra najvažnejšo vlogo ekonomičnost. Osnovni karakteristiki kvalitete valjev sta odpornost proti obrabi in zlomom. V zadnjem času, v zvezi s povišanjem hitrosti valjarniških prog, se odpornosti proti obrabi posveča vse večji pomen. Firma »COCKERILL-OUGRIE« proizvaja termično obdelano jeklo z 1 % C in 1,5 % Cr in trdnostjo 90 kg/mm². Termična obdelava omogoča, da dobijo globularno strukturo. Za delo pri visokih specifičnih pritiskih se uporabljajo sestavljeni valji, katerih osi so iz Cr-Ni jekla trdnosti 80 do 90 kg/mm², a plašč valja ima 70 HSh. Uporabljajo nekaj vrst sestavljenih oziroma bimetalnih valjev: 1. na osnovno kovino nataljujejo jeklo z višjo trdnostjo (80 do 90 kg/mm²); 2. sredino valja z žilavo kovino zalivajo s tršo litino (72 do 85 HSh); 3. na valje nasadijo plašče (cilindre) iz kovanega jekla; 4. na valje nasadijo litoželezne plašče (firma BETHLEHEM STEEL Co); 5. sestavljene valje odlivajo neposredno iz jekla (firma GONTERMAN DE SIEGON) in 6. izkoriščajo bimetalne cevi. Remont valjev s pomočjo avtomatičnega

nataljevanja so začeli uporabljati leta 1952. Na stroju tvrdke Brown-Bovery se lahko izvrši remont valja do teže 30 ton. Režim nataljevanja: premer elektrode 5 mm, hitrost vrtenja valjev 10 do 15 cm/min; najboljše rezultate dajo elektrode z 0,5 % C. Valji v blumingu iz kovanega Cr-Mo jekla vzdržijo do remonta 300.000 ton valjanega materiala, z remontom do 800.000 ton. Cena remonta znaša 6 % od cene novih valjev. V članku so tudi navedeni: uporaba in vrsta valjev na različnih ogrodjih in progah ter razni načini odlivanja valjev.

T.

PATENT: NIKELJ-MAGNEZIJEVA ZLITINA

Millis Keith D.: *Nickel-magnesium addition alloy (The Inter. Nickel Co, INC.)*

PAT. USA No 3050205

Predlagana je zlitina za modifikacijo litine; sestave: Mg 25 do 32 %, C 1 do 2 %, Ca do 5 %, Si do 30 %, redkih zemelj do 2 %, Ni ostanek 40 %. C in Ca znižujeta točko taljenja zlitine. Si se izkorišča kot dopolnilni element namesto Ni. Redko zemeljski elementi kompenzirajo škodljive vplive Ti, Pb, Cu in druge, kateri preprečujejo sferoidizacijo grafitu. Večja količina Mg vodi k burnejši reakciji. Kosi zlitine v velikosti 1,5 do 100 mm se vlagajo v kontejner ali v kotel, ki ima odprtine na dnu ali v stranskih stenah in je na vrhu pokrit. Kontejner potaplja v talino in ga držijo tako, da je površina kovine nad kontejnerjem za 1,5 do 2-kratno vrednost njegovega premera. Pri tem dobimo optimalno navzemanje Mg zaradi njegovega izparevanja v tekoči talini. Pri temperaturi taline 1500 °C je potrebno 0,75 do 1,25 tež. procentov zlitine. Če je temperatura taline 1350 °C in če more S prekoračiti 0,01 %, se količina zlitine zniža do 0,25 do 0,30 %. Navaja se tudi diagram, ki kaže količino zlitine z različno količino Mg, neobhodno potrebno, da dobimo zaželjeno količino Mg v talini. Diagram ima minimum pri 28 % Mg (v predzlitini).

T.

MOŽNOSTI MEHANIZACIJE LIVARSKE PROIZVODNJE

Reif Oto: *Möglichkeiten und Grenzen der Mechanisierung in Giessereibetrieben*

»Giesserei«, št. 17, 1962

Koeficient izkoriščanja kaluparskih strojev se spreminja v odvisnosti od stopnje mehanizacije. Koeficient izkoriščanja kaluparskih strojev brez mehanizacije je enak 8—12 %; z bunkerjem in valjčnico je enak 15 do 16 %; z bunkerjem, dvizno napravo, valjčnico in stresalno rešetko znaša 21—35 %; pri strojih s krmiljenjem, avtomatično pripravo peska, specialnimi pnevmatičnimi dvigalci, z vlivno napravo in stresalno rešetko doseže 60—80 kalupnih okvirjev na uro, koeficient izkoriščanja doseže 70 %. Vrednost formarskega materiala znaša okrog 26 % vrednosti gotove formske mešanice, amortizacija okrog 34 %. Plače so izgubile svoj prejšnji pomen in njihov delež znaša pod 10 %. Mehanizacija osvobaja okrog 7 % delovne sile. Zviša se potreba po specialistih za posluževanje mehanizacije. Eksploatacijski stroški v mehanizirani proizvodnji znašajo v prvem letu okrog 6 % od vloženi sredstev. Za račun ekonomičnosti je predlagana naslednja formula:

$$Q_n = R/R - K_0(Q - 1)$$

K₀ — vložena sredstva (investicije)

R — stroški eksploatacije na leto

P — odstotek amortizacije

$$Q = 1 + \frac{P}{100}$$

n = čas amortizacije v letih

Mehanizacija izključuje individualni vpliv delavca na proizvodnjo in vodi k zmanjšanju izmečka in znižanju teže odlitka.

O delu krajevnih skupnosti

Nedavno tega je bila v dvorani sindikalne podružnice Železarne 6. redna seja sveta krajevnih skupnosti Štore. Na dnevnem redu je bilo poročilo in razprava o poslovanju skupnosti v tem letu in sprejem programa dela ter predračun za leto 1964. Pri pregledu splošne dejavnosti v letošnjem letu, ki ga je obrazložil predsednik sveta skupnosti tovariš IVAN TRNOVSEK, so ugotovili, da so bile komisije, ki obstojajo pri krajevni skupnosti zelo aktivne; kar pa je najbolj razveseljivo, da so pričele komisije bolj samostojno reševati različne družbene probleme. Največ uspehov je dosegla komisija za komunalno dejavnost, ki je imela delovišča kar na 28 mestih. Le-ta je s pomočjo prostovoljnega dela in prispevkov občanov, kakor tudi iz lastnih sredstev uredila vodovod v naselju Toplice, Draga, vodovod v naselju Lipa, trasa Vidic-Gorjup ter vodovod trasa Zajtl-Selič. Z gradnjo trase vodovoda Kovač-St. Janž pa se nadaljuje z delom. S traso vodovoda v smeri Centrih-Majaranc pa se v tekočem letu ni pričelo, ker stanovanjci niso pokazali dovolj zanimanja. Predvidena sredstva pa bodo ostala rezervirana za prihodnje leto. Vodovod v naselju Teharje bo možno v prehodnem letu dokončati, seveda pod pogojem, če bodo zagotovljena zadostna finančna sredstva. Urejena sta že dva vodohranila ter zajetje. Na obeh objektih se delo nadaljuje oz. izpolnjuje pod vodstvom režijskega odbora. Elektrificirali so del naselja Laporje-Prožinska vas. Občani so pri opravi tega dela prispevali potrebni les, pomagali pa tudi s prostovoljnimi delom. Ureditev paviljonov pri avtobusni čakalnici v Štorah, posebno še ureditev kretniške kabine je končana, čaka še samo na tehnični pregled in prevzem s strani Železniško transportnega podjetja Maribor. Cesta Rahitje-Suhl, krajevna cesta Pečovje-Vizjak, krajevna cesta Glavač-Straža, ter krajevna cesta Ocvirk-Majaranc so v celoti urejene in celo več kot je bilo predvideno. Cesta Štore-Verhe, cesta Gologranc-Belci, del krajevnih cest Vrtec-Selič, krajevna cesta v Podzid, krajevna cesta Bukovžlak v smeri Vrhe, ter krajevna cesta Kompole v smeri Borovšak bodo v najkrajšem času urejene potom zainteresiranih vaščanov. Na ostalih deloviščih kot npr. ureditev ceste Kompole-Gorica, dokončati z ureditvijo ceste Ojsteršek-Kragel, ter ureditvijo naselja Pečovje pa bo morala komisija za komunalna dela stanovalce zainteresirati, da čim prej pričnejo z urejevanjem oziroma popravilom. Obnovitev ceste v Laško vas pa je neizvedljiva, ker ni možen prevoz preko dotrajane mostu. O popravilu in obnovi tega mostu so občani že večkrat razpravljali in sklepali na zborih volivcev in raznih sestankih. Toda k uresničitvi še vedno ni prišlo. Cestna uprava in komunalni oddelek občine sicer tolažita vaščane z obljubami, kar pa ni dovolj. Treba bo ponovno in odločno zahtevati. Za ureditev, oziroma pomoč pri gradnji kulturnega doma v Kompolah denar še ni nakazan delovišče, nakazan pa bo takoj ko premeio še potrebno dotacijo od Občinske skupščine Celje. Po potrjenem predračunu so sprejeli dotacijo v znesku 3.850.000 din ostane dotacije v znesku 2 milijona 650.000 din pa jim bo občinska skupščina še nakazala. Po prejemu vsega denarja bodo pohiteli z realizacijo njihovega programa. Dela bo izvajala komisija za komunalno dejavnost. Z ureditvijo terena pri bivšem Lokoškovem hlevu ob republiški cesti Celje-Sentjur se dela niso mogla izvesti zaradi tega, ker se je zataknilo pri izdaji načrtov, katere je obljubil, da jih bo uredil in pripravil komunalni oddelek Občinske skupščine Celje.

Uredili so redno čiščenje poti v naselju Lipa, kakor tudi prostor pri avtobusni čakalnici. Obnovili so zelenice in nasade v naselju Lipa in v starem delu Štor.

Za ureditev kanalizacije v Teharjih so pripravili potrebne načrte in sklicali ogled terena na kraju samem z pristojnimi zastopniki pod vodstvom komunalnega oddelka Občinske skupščine Celje. Za pričetek del je potrebno dobiti še samo potrebna soglasja in gradbeno dovoljenje. **Komisija za oddih in razvedrilo** je aktivno sodelovala pri organiziranju letovanj za predšolske otroke šol Teharje, Kompole in Štore. Letovanja se je udeležilo 66 otrok, ki so bili v celoti zadovoljni in si takšnega letovanja še želijo. **Komisija za splošno varstvo** je zasedala redno vsak mesec in sproti rešuje prošnje ter probleme celotnega terena, pomaga pa tudi komisiji pri Krajevni skupnosti Svetina. Člani komisije so opravili več obiskov na domu socialnih podpirancev in ostalih prošnikov, ki so iskali pomoč v kakršni koli obliki. Največji problem na področju Krajevnih skupnosti Štore so prevzitarji, ki ne prejema redno svojih prevzitivnih pravic. Komisija je poskrbela za letovanje 10 socialno šibkih otrok. **Potrošniški svet** je reševal pritožbe in želje stanovalcev v obliki družbene kontrole. Svoje sestanke je imel po potrebi, nanje pa je redno vabil zastopnike trgovskih, gostinskih in ostalih podjetij. **Pomoč pri vzgoji in varstvu otrok** je potekala zadovoljivo v Vzgojno varstveni ustanovi »Otroški vrtec«. Obiskuje jo 29 rednih predšolskih otrok. V varstvo sprejema ustanova tudi otroke, ki so potrebni občasnega varstva ali tiste, ki jih je treba čuvati le za nekaj ur. V zadnjem času so uvedli tudi kuhanje kosil v ustanovi. Tako je otrok deležen vzgoje, varstva, prejema malice in izdatno kosilo vse za znesek 3.900 din mesečno. **Komisija za stanovanjska vprašanja** pri Krajevni skupnosti sicer nima možnosti razdeljevati stanovanja, ie pa bila občanom v veliko pomoč z različnimi nasveti in je tem pomagala s posredovanjem pri merodajnih organih. **Poravnalni svet** rešuje pritožbe v zadovoljstvo občanov. Večina primerov pride do poravnave nasprotujočih strank že takoj ob prvi razpravi oziroma poravnavi. Tako, da v tem pogledu igra poravnalni svet veliko in pomembno vlogo. **Družbena prehrana**. Z družbeno prehrano se trenutno v Štorah ne morejo preveč pohvaliti, celo več kot moramo priznati, da je pereč problem. Z ukinitvijo menze Železarne so družine ostale brez možnosti, da se lahko hranijo v lokalnih družbenih prehrani. Zato je nujno, da se obstoječa gostišča zainteresirana, da bodo v bodoče več mislila na solidno in dobro prehrano abonentov. Prav tako bo treba v bodoče misliti na ustanovitev obrata družbene prehrane. Krajevna skupnost ima v tem pogledu dobro zamisel, potrebno jo je le s pomočjo vseh pristojnih uresničiti čimprej. Prikazani so bili le grobi obrisi dejavnosti posameznih komisij, ki so v celoti upravičile svoj obstoj. Po prečitnem poročilu splošne dejavnosti krajevnih skupnosti v Štorah se je razvila živahna razprava, v katero je poseglo precejšno število navzočih članov sveta. Na več razpravah je bilo posvečene družbeni prehrani v Štorah in zaostajanjem obrtne dejavnosti v Štorah. Kot že sama komisija in vodstvo skupnosti, so tudi navzoči člani sveta ugotovili, da je družbena prehrana na terenu Štore in Teharje res velik problem, ki ga bo potrebno v najkrajšem času rešiti. Da se takšno stanje odpravi, so komisiji za gospodarska vprašanja naložili več pomembnih nalog, o izvršitvi teh pa bomo poročali v naslednjih številkah našega glasila. Ko so

razpravljali o dejavnosti obrti na področju Štor in njene bližnje okolice, so ugotovili, da obrt šepa, posebno pogrešajo zidarske, kleparske, instalaterske in ključavničarske stroke, zato so stavbe družbenega premoženja v težavah z naročili uslug. Trenutno jim manjša popravila opravljajo delavnice Železarne Štore. Le-te pa so močno zavzete z lastnimi naročili in pri rekonstrukciji tovarne in se branijo sprejemanju naročil. Večja popravila na njihovih stavbah so že v mesecu aprilu oddali na podjetje Obnova v Celju. Pred nekaj dnevi pa so jih obvestili, da žal naročila ne morejo izvršiti. Da bi se takšno stanje končno uredilo, je Svet krajevnih skupnosti predlagal komisiji za gospodarska vprašanja, da pri Gospodarsko uslužnostnem servisu ustanovi obrtni servis za nudenje uslug stavbam v družbenem upravljanju. Za ureditev slednjega so poleg članov komisije za gospodarstvo imenovali še nove člane in sicer tov. Zagoričnik Ignaca, Skantelj Antona in Korošec Ignaca. Ob zaključku razprave in pogovora, kako bodo poslovali prihodnje leto, so sprejeli predračun dohodkov in izdatkov ter sprejeli vrsto pomembnih sklepov in obvez. V programu dela je sprejeto tudi zelo pomembno delo oziroma naloga, da bodo popravili in obnovili spomenike NOB, za kar so zaenkrat namenili 500.000 din. Sklenili so, da se naj za izdelavo detajlnega programa dejavnosti v letu 1964 skličejo čim prej vse komisije pri skupnosti in pripravijo programe del tako, da bo lahko svet skupnosti že na prvem zboru občanov posredoval v razpravo. Razen tega bodo sklicali sestanek koristnikov in lastnikov osebnih avtomobilov in drugih prevoznih sredstev in se z njimi pogovorili o enotni rešitvi postavljanja in gradnje garaž. Upravo cest in kanalizacije Celje bodo takoj obvestili, da je nujno pričeti z popravilom mostu na Opoki, kjer obstoja nevarnost nesreč, zaradi manjkajočih mostnic. Komisijo za statuta krajevnih skupnosti so dopolnili v toliko, da so namesto tov. Žmahar Ivana, določili tov. Mlakar Franca, tajnika SZDL Štore. Z ukinitvijo mednarodne CARE-pomoči so nastale v šolah težave s prehrano otrok, ker morajo plačati višje zneske. Ker pa je med temi otroci nekaj takšnih, ki so socialno šibki, so odobrili enkratno pomoč 50.000 din. Za pravilno razdelitev in pomoč pa bo poskrbela Komisija za splošno varstvo. Na tem zasedanju Sveta krajevnih skupnosti so izvolili tudi nov upravni odbor otroškega vrta, ki ga sestavljajo: Vengust Ivan, Arzenšek Amica, Ing. Zoran Tratnik, Gajser Darinka, Klinar Emilija, Znidaršič Anica in Koprive Vida. Ob zaključku zasedanja sveta so pregledali še potek pomoči za SKOPJE in ugotovili, da je akcija za vpis ljudskega posojila za obnovo Skopja na njihovem področju lepo uspela in so svoja predvidevanja celo presegle. Uspehe so pripisali dobri organizaciji in aktivnosti popisnih oz. vpisnih komisij ter skrbnemu vodstvu krajevnih organizacij SZDL. Končno so člani sveta še izrazili enodušno željo, da se na prvem zboru občanov pojasnijo vzroki, zakaj ni dovoljena gradnja stanovanj na območju krajevnih skupnosti Štore in zakaj se ne zgradi v Štorah več kot potrebna OSEMLETNA ŠOLA.

-J-

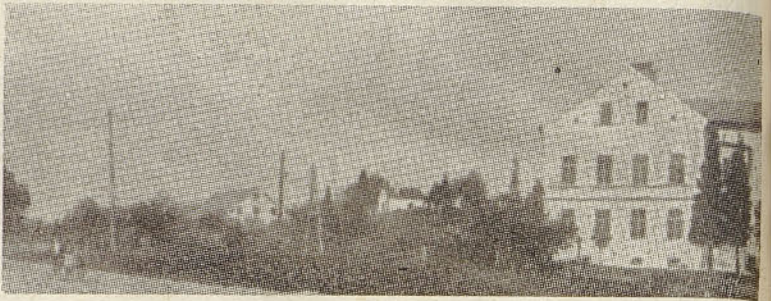
DOPIŠUJTE

v naše glasilo!

Na obisku...

Dramlje...?! Ne vem zakaj, toda, ko zaslišim to ime, se spominam najprej na vino, to je dobro, brez katere si Slovenca, posebno pa Štajerca kar ne moreš predstavljati. Nihče ne more trditi, da sem pijanec, toda kapljicam kot so burgundec, traminec, silvanec, šipon in laški rizling se nikakor ne morem upirati. Pa ne samo jaz, na stotine, tisoče, da celo na milijone je ljudi, ki mislijo, da je »en glažek vinca ruj-

Tla so ilovnata, deloma peščenata in srednje rodovitna. Na pri-sojnih pobočjih gričev se raztezajo obsežni vinogradi, katerih trte dajejo izvrstna vina. Glavne predstavnike teh vin sem omenil že uvodoma. Povprečni letni pridelek vina znaša tod mnogo več kot kjerkoli v celjskem okraju. Vzponedno z vinogradništva goje sadjarstvo, ki daje vse vrste zlahknega sadja. Ne zanemarjajo pa tudi panog kot so poljedelstvo

nega« zlata vreden. Ko poje narodna o »vincu rujnem« seveda ne misli na dosežke sodobne kemije, ampak na tisto kapljico, ki jo je najti tudi po drameljskih kletah in zidanicah.

Kljub temu, da mi je znanec odsvetoval pot v Dramlje, češ da bom dobil zaradi slabe ceste pretesno možganov, sem se samozavestno zapeljal skozi Sentjur in Sele. Ceste, o kateri bom spregovoril nekoliko nižje, res ne morem pohvaliti; prispel pa sem kljub vsemu.

Predpostavljam, da so Dramlje, ta mala, toda izredno prikupna vasica, znana širokemu krogu bralcev. Zato bom o reliefu in zgodovini spregovoril le bežno.

Govori se, da je bil prvi znani lastnik Dramelj z vsemi ribniki vred žički samostan, ki je imel tu svoj urad. Posedstva so mu baje podarili gospodje Vojniški,

in živinorejca. Posebno velik pomen pripisujejo gozdarstvu. Kraj je namreč zelo bogat z gozdovi. Med najpomembnejše vrste lesa bi bilo šteti smreko, jelko, hrast in bukev.

Nekje v uvodu sem omenil cesto. Mislim sem na žilo Sentjur-Ziče. Danes, ko uporabljamo besedo »problem« že za vsako malenkost, je po moje na mestu tudi v tej zvezi. In zakaj je cesta problem? — To sploh ni cestal To je... Kar zazebe me ko pomislim na preteklo pomlad! — mi je zaupal mlajši Drameljčan. Pozanimal sem se točneje in izvedel, da je bila letos cesta tako nemogoča zaradi izredno hude zime. Cestišče je zamrznilo tudi do meter globoko, nastopilo je sonce in — posledice so najbolj občutili Drameljčani sami, posebno tistih enaindvajset, ki so vozijo na delo v našo tovarno. Njim in ostalim v tolažbo lah-

... v Dramljah

Lemberški, Rogaški in Zovneški. Prvič se kraj omenja leta 1451, ko so bili lastniki južnega dela drameljske župnije Celjski grofje.

Najvišji griči dosežejo višine do šeststo metrov in sicer na severu, proti jugu pa se pokrajina znižuje. Kljub skromnim višinam, pa je s posameznih najviš-

povem, da je za ureditev cest pripravljenih nekaj milijončkov iz medobčinskih skladov. Dela na relaciji Dramlje—Pletovarje se bodo začela že naslednje leto!

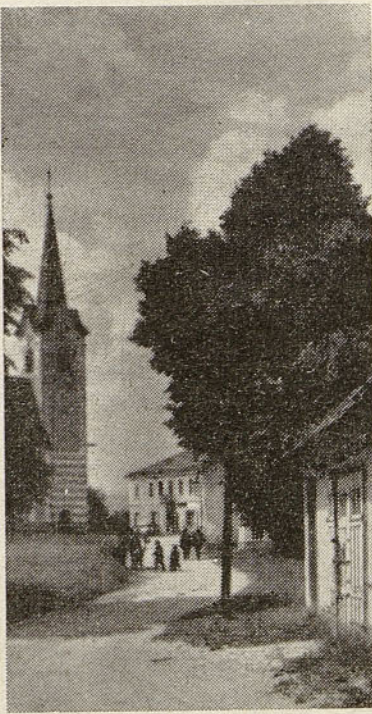
Trn v peti Drameljčanov je tudi okrog osemsto metrov dolgi odsek Sveteljka—Bovše. Slej ko prej bo treba urediti tudi ta del, da bodo imeli direktno zvezo s Celjem.

Predmet mnogih pogovorov je tudi vodovod. Že mnogo časa se jim namreč obeta. V novem učiteljskem bloku so vgrajene že cevi, pipe, skratka vse kar je potrebno. Le vode še ni! Ker me je zanimalo, kako je s to stvarjo, sem poprosil tovariša **Jozeta Pospuha**, načelnika oddelka za gospodarstvo pri Občinskem ljudskem odboru v Sentjurju za kratko pojasnilo. Citiram njegove glavne misli:

»Izgradnja vodovoda v Dramljah je zvezana z večjimi materialnimi sredstvi. Kljub temu pa vodovod bo zgrajen; v doglednem času bodo dobili vodo vsi zainteresenti. Projekt je napravila Vodna skupnost v Celju. Tudi zajetje na Sveteljski je že gotovo. Kapacitete pa so zaenkrat še zelo male. Zato si skušajo pomagati z rezervoarjem, ki bo zgrajen (pod pogojem, da se vreme ne bo izneverilo) še letos. Ves potreben material je naročen v Splitu.

Na vprašanje, če bi bilo možno potegniti vodo iz Vodul, je tovariš Pospuh odgovoril, da je to neizvedljivo predvsem zaradi prevelikih izdatkov.

Ko že govorimo o tako imenovanih problemih s katerimi se ubadajo Drameljčani, pokažimo še na enega, ki upravičeno pomaga služiti to ime. Predvsem zaradi svoje obsežnosti. Gre za problem, ki ga Drameljčani sami prav gotovo ne bodo rešili. Dvomim, če

jih gričev lep razgled po bližnji in daljni okolici.

Svet okrog Dramelj je močvirnat; pokrajino preprežajo dolinice s številnimi potoki, ki pritokajo s severa in severovzhoda. V bližini je precej ribnikov, v katerih so idealni pogoji za gojenje krapov.

Prejeli smo pismo našega člana kolektiva tov. Tenšek Mija z naslovom »Lep primer človeškega razumevanja«, v katerem se zahvaljuje za razumevanje vodstva gradbenega oddelka, mehanični delavnici in stanovanjski skupnosti, kakor tudi kolektivom teh oddelkov, ki so naglo in uspešno posredovali pri popravilu stanovanjske stavbe.

Tov. Turnšek Alojz, ki se trenutno nahaja na odsluženju vojaškega roka v JLA, se zahvaljuje za redno dostavo našega glasila. Izražaja pa tudi željo in veselje nad tem, da bo čimprej zopet lahko s svojim delom doprinesel k skupnim uspehom podjetja, ko odsluži rok.

Tov. J. K. nam poroča o uspešnem občnem zboru prosvetnega društva v Kompolah, ki s ponosom nosi ime po padli junakinji Svetki Jerinovi. Člani društva so si prizadevali po svojih močeh v kulturno-prosvetni dejavnosti, s skromnimi sredstvi naštedirali in dali igro in druge prireditve. Zlasti pogrešajo primernega odra, vendar upajo, da bo s primerno podporo vseh merodajnih ta cilj v kratkem le dosežen, z dograditvijo kulturnega doma.

DRUŠTVO UPOKOJENCEV

Osnovna organizacija Društva upokojencev Store-Teharje, v ka-

teri je vključenih mnogo naših nekdanjih članov kolektiva, je v letošnjem letu tako aktivna, kot še nobeno leto doslej. Mimo svojih rednih organizacijskih dolžnosti, ki jih ni malo, posvečajo največ pozornosti splošni skrbi svojih članov in njihovem razvedrilu. V ta namen so priredili več prijetnih izletov in tovariških srečanj v raznih krajih naše lepe Slovenije. S pomočjo delovnega kolektiva naše tovarne in delavsko prosvetnega društva »Svoboda«, so si končno enkrat uredili društvene prostore, ki so jim na voljo v prostorih prosvetnega doma v Storah. Pevski zbor, ki so ga ustanovili šele pred kratkim, šteje že osemnajst aktivnih pevcev in se veča iz dneva v dan. Zbor, ki ga vodi pevovodja AV-GUST ULAGA iz naše železarnice, je prvič nastopil na komemorativni svečanosti v počastitev Dneva mrtoih pred spominsko ploščo žrtev NOB v Storah in na grobovih padlih borcev NOV na Svetini. Nastopil pa bo tudi na proslavi Dneva republike. Pri opisu ljudskega posojila za obnovo Skopja je sodelovala večina njihovih članov, iz društvene blaganje, čeprav je skromna, pa so prispevali za pomoč Skopju 25.000 dinarjev.

O delu DPD „Svoboda“

Na prvi seji plenuma Svobode je bil izvoljen nov upravni odbor, v katerem so:

Mavec Ivo, predsednik;
Zapušek Roman, podpredsednik;

Kajba Anton, tajnik;
Kindlhofer Kurt, blagajnik;
ing. Tračnik Zoran, član;
Legvart Franc, član;
ing. Gorišek Ciril, član;
ing. Zumer Matija, član;
Radič Ludvik, član
Teržan Zofka, član;
Škantelj Bogica, član.

V nadzornem odboru pa so:
Dobršek Leopold, Sotlar Stane in ing. Nečemar Boris.

V letošnjem letu si je društvo Svoboda postavilo precej obširni program. Takoj v začetku so sekcije pripravile programe za to leto in pričele z vajami. Z novim programom so sekcije sklenile pridobiti nove člane ter so tudi poslale anketo na šolo v Storah. Na tej anketi so se morali podpisati prijavitelji in starši.

Vsi vemo, da vlaga sredstva za izobraževanje ljudi kolektiv. Ta sredstva pa ne bi smela biti kampanjskega značaja. Nekateri se naučijo igranja, potem pa gre do ali v drugo društvo ali pa se temu sploh odpovedo. To ne bi smelo biti. Če je prej železarna vlagala za izobraževanje vsake-

ODBOR ZA KLUB DPD »SVOBODE« STORE

razpisuje

tekmovanje amaterjev s črno-belimi fotografijami. Vsak prijaviteljenec lahko sodeluje s tremi fotografijami najmanjše velikosti 12 x 18 cm. Te fotografije bomo razstavili v prostoru kulturnega doma in prve tri nagradili. Želimo, da se čim več amaterjev prijavi in odda fotografije do 15. decembra 1963 pri tov. Kajba Antonu.

Odbor

(Nadaljevanje iz prejšnje številke.)

Pozno ponoči smo utrujeni in lačni prispeli domov. Nas ostale je Jaques izročil kuharju, sam pa je odšel h kapitanu poročat o neuspeli akciji. S seboj je vzel tudi tistega moža, ki pa je bil to pot brez lovske puške.

Ko se je Jaques vrnil, je bil dobre volje. Prej se je namreč bal, kaj poreče kapitan na poročilo o ponesrečeni akciji. Kapitan pa ga je potolažil, češ, da naj zahvali boga, da smo jo vsi tako srečno odnesli. Nemci pa, da se bodo itak kmalu sami pobrali od tod. Tistega moža pa si je dal »shraniti« in se bo jutri pogovoril z njim.

Povečerjali smo in se razšli k počitku. Ko sem Jaquesu izrazil željo, da bi rad spal kje blizu njega, je velel prinesiti v njegovo sobo blazino. Potem pa je na vsak način hotel ležati na blazini, jaz pa da bi spal v njegovi postelji. Popustil je še le, ko sem mu rekel, da se ne spodobi, da bi rekrut spal v postelji, oficir pa na tleh. Drug drugemu sva se nasmehnila, se zavabila vsak na svoje ležišče, on v posteljo jaz na blazino in kmalu zaspala.

Nekaj naslednjih dni je preteklo brez dogodkov, ki bi jih bilo vredno opisati.

Potem pa je prišel tisti dan. Dan, ki mi je zopet za nekaj časa zastrupil vse lepe predstave o ple-

brez orožja, pa ženo s cigareto v ustih, zraven nje pa starčka, ki pestuje otroka. Tam na travniku se je pasel konj brez uzde, drugi pa kar s sedlom na hrbtu. Med vsemi pa so z med noge stisnjenimi repi tekali psi in se ravšali za prazne konzervne škatle.

Po glavni mestni ulici, kamor smo s težavo končno prišli, je gor in dol z zastavo na čelu korakala mestna godba in neprestano igrala Marseljezo.

Ne vem, ali imajo v vseh mestih na svetu »magistrate«. Pri nas doma v našem mestu smo ga imeli. Tam sem bil še kot mlečnik okusil prve tri dni zapora — bilo je zaradi divjega lova. Tu v daljnem tujem mestu pa sem se zopet srečal z magistratom. Obhajale so me nič prida obetajoče slutnje.

Gospod me je odvedel v drugo nadstropje magistrata. Tu je čakalo že nekaj ljudi. Moj gospod je izgledalo, imel prednost. Nič ni čakal, potikal je in vstopila sva. Gospod je moral biti znana osebnost, ker so ga ljudje na magistratu silno prijazno pozdravljali. Slišal sem tudi, kako so ga imenovali, gospod doktor. Izmenjali so nekaj — imel sem občutek — hinavsko-vljudnih poklonov in doktor je odšel. Ostal sem sam. Izročil sem pismo, katerega sem bil prinesel s seboj. Potem je prišla spet na vrsto moja delavska

Iz spominov na II. svetovno vojno

KARLO DOBOVIŠEK

menitih in iskrenih odnosih med ljudmi. Poklicali so me h kapitanu. Ta mi je vljudno pojasnil, da bom moral v Dax. Nemci so bili mesto že izpraznili in je tam že delovala nekaka civilna oblast.

Seveda sem soglašal. »Kedaj pojdem?« sem vprašal.

Rekli so, da takoj.

Hotel sem v barako, da si vzamem nekatere moje stvari in pa puško.

Orožje, da mi ni potrebno so dejali ter da itak pridem kmalu spet nazaj. Moral sem še na »tri« k Jeanu. Tam sem dobil pismo. Potem sem v spremstvu dveh mož odšel proti cesti. Čeprav ona dva nista bila videti oborožena, sem se sam brez orožja nekako nesrečno počutil.

Na cesto smo prišli ravno pri neki hiši, bila je menda gostilna. Tu je bilo nekaj oboroženih Francozov. Eden mojih spremljevalcev je stopil v hišo. Čez nekaj časa se je vrnil, z njim pa je prišel neki starejši gospod z dolgo sivo brado. Moj spremljevalec, ki je bil z njim, je pokazal na mene. Gospod je stopil k meni. Rekel mi je, da me bode vzel s seboj v Dax. Odšel je za hišo in od tam pripeljal majhen luksuzni avtomobil. Zapeljal ga je na cesto. Iz hiše so prinesli ranjenca. Bil je nemški podoficir. Spravili so ga v avto. Poleg Nemca so posadili še nekega Francoza. Bil je ranjen v roko. Iz hiše je prišla še neka mlada ženska. Sedla je poleg za krmilom sedečega gospoda. Jaz pa sem dobil mesto zunaj na desnem prednjem blatniku. Zaropotal je motor in odpeljali smo se.

V teh nekaj dneh, ko sem drevenel v gozdu, se je zunaj veliko spremenilo. Poprej si na cesti srečal le Nemce in njihova vozila pa še to bolj redko. Sedaj pa je bila cesta polna — toda to pot ne več Nemcev, temveč v razne barve in kroje oblečenih, z vsem mogočim orožjem oboroženih Francozov. Bližje ko so prihajali mestu, gostejša je bila gneča na cesti. Vožnja je bila vedno težavnejša in počasnejša. Sedel sem na tistem blatniku tako imenitno, da je vsakdo, če tudi nehote privoščil tudi meni bežen pogled. Tu pred mestom so bile kar tja po travniku raztresene skupine vojakov. Med nje so se mešale ženske in otroci. Težko je opisati družbo, ki sem jo srečeval v svojimi očmi. Tu si videl civilista s puško na rami, tam moža v uniformi pa

knjižica. Spet sem dajal podatke, kot že večkrat poprej in še neštokrat pozneje. Ko so z vprašanji končali, so poklicali žandarma, ki me je odvedel na dvorišče. Tu so me sprejeli drugi. Potisnili so me v »marico«. Vsi moji protesti niso nič zalegli. Eden od njih se je vsedel poleg mene, drugi pa za volan in odpeljali smo se. Nisem mogel ugotoviti v kateri smeri se peljemo, sicer mi pa itak ne bi nič koristilo, saj nisem poznal mesta. Voz se je ustavil pred utrjenemu gradu podobno zgradbo. Na signal, ki ga je s sireno dal žandarm pri volanu, so se odprla široka vrata. Zapeljali smo na dvorišče in izstopili. Takoj so prihitali trije žandarmi, katerim sta sedla v »marico« ter se odsta me moja dva izročila. Potem peljala. Jaz pa sem ostal ... v zaporu. Odvedli so me v sprejemno pisarno. Zopet isto, kot vedno: Dokumenti, podatki, vprašanja, namigovanja in podobno.

Dalje prihodnjic

Na obisku v Dramljah

(Nadaljevanje z 8. strani)
ga bodo uspešno in na zadovoljstvo vseh rešili celo občinski možje v Šentjurju. V mislih imam proces razlojevanja — to je prehajanje kmečkega prebivalstva v industrijo.

Vzrokov za ta pojav je več. Eden glavnih so brez dvoma hitre družbeno ekonomske spremembe na naši vasi. Nagla industrializacija dežele je omogočila ljudem, ki so nekoč izključno kmetovali možnost stalnega zaslužka, lažje delo in večjo socialno varnost. Z nepravilno, neloģično in na koncu koncev tudi neracionalno davčno politiko so se težki življenjski pogoji v kmetijstvu še poslabšali. Ljudje so trumoma odhajali, boljše rečeno odhajajo za zaslužkom v industrijo. Največji pesimisti trdijo, da ostajajo po naših vaseh samo še starci in otroci.

Res, da situacija ni preveč roznata, ni pa brezizhodna. Poleg ostalega bo treba spremeniti davčno politiko in urediti delovne ter življenjske pogoje delavcev v kmetijstvu. Če bodo dobili mpr. Drameljčani vzorno kme-

Športne novice

Rokomet: Po zadnjem kolu okrajne rolometne lige so štorski rokometišči na prvem mestu. V toku prvenstva so izgubili samo eno tekmo, in sicer z RK Griže. Zadnje srečanje z močno ekipo TVD Partizan Žalec so končali v svojo korist z rezultatom 22:14.

Košarka: Zaključeno je tekmovanje košarkarske celjske okrajne lige, v kateri je tudi sodelovala košarkarska ekipa iz Štor. Nastopilo je 6 ekip med katerimi je naša najmlajša in se je v končni lestvici plasirala na 4. mesto. Upamo, da bo v prihodnje naša mlada ekipa dosegla boljši uspeh, ker se je pričelo sistematično delo pod vodstvom Boža Ocvirka in trenerja Otmarja Koštomaja, ki prihaja iz Celja enkrat tedensko vadiť našo ekipo.

Kegljanje: Končalo se je tekmovanje celjske občinske lige v borbenih partijah, v kateri je sodelovalo 8 ekip in med njimi tudi kegljaška ekipa iz Štor, ki je dosegla 5. mesto.

Po končanem tekmovanju občinske lige se je pričelo tekmovanje v okrajnem merilu 10 mož borbeno v 4 nastopih, kjer so naši kegljači dosegli odlično 4. mesto z rezultatom 1530 podrtih kegljev od 12 nastopajočih ekip in se s tem rezultatom kvalificirali za nastop na republiškem prvenstvu.

Na republiškem prvenstvu, kjer se je tekmovalo pod istimi pogoji kot na okrajnem, je naša ekipa podrla 1558 kegljev. Končni plasma še ni znan, ker je tekmovanje še v teku.

Vsa tekmovanja so se vršila na kegljišču »Ingrada« v Celju, najboljši mož v štorski ekipi je bil tov. Dane Rukavina.

Telovadba: Vsi oddelki so pričeli z redno vadbo. Štorskim telovadcem so se priključili telovadci iz Celja, med njimi tudi znani telovadec Tine Šrot, vadijo pa pod vodstvom Ivana Šrota. Upamo, da bo telovadba v Storah lepo napredovala in je pričakovati, da se bo o štorskih telovadcih kaj več lepega slišalo kot je bilo to do sedaj.

Nogomet: Ob zaključku nogometne sezone je bila odigrana prijateljska nogometna tekma med reprezentanco Zelezarne in livarno, ki se je končala z zmago reprezentance z rezultatom 5:1. Za reprezentanco so nastopili: Belak (OTK), Ožek T. (elektro), Kavka M. (energ.), Rozman (energ.), Golob (mehan.), Bokšan (usl.), Ramšak (obdel. valjev), Posinek (energ.), Močnik (mehan.), Hribernik (usl.), Sikošek (obdel. valjev).

Livarna pa je nastopila v svoji standardni postavi, razen Boža Perparja.

tijsko posestvo, na katerem bi delali pod istimi pogoji kot kjerkoli drugje, ne vidim razloga, zakaj bi hodili drugam in izgubljali dragoceni čas z vožnjami v deset in več kilometrov oddaljene industrijske centre!

Končno naj spregovorim nekaj besed še o življenju v Dramljah.

Zelo aktivno je njihovo Prosvetno društvo, ki poleg raznih proslav, naštedura mnogokrat tudi zanimiva oderska dela. Velike zasluge za solidno delo društva ima tukajšnji prosvetni kader. Poleg tega deluje tukaj še prostovoljno gasilsko društvo, strelska družina »Miloš Zidanšek«, SZDL in organizacija Zveze mladine Slovenije.

Pređen končam, bi rad poudaril, da napisano še zdaleč ni vse, kar bi lahko povedal o tej prijazni vasi. Kdor bi želel vedeti o Dramljah kaj več, mu priporočam, da jih obišče, se seznanj z ljudmi in jih pobara o vsem. Gostoljubni kot so, mu bodo Drameljčani radi odgovorili, poleg tega pa ga bodo pogostili z dobrim domačim kruhom in ... No s čim že?!

L. Vrečko

V mesecu oktobru 1963

NOVI CLANI KOLEKTIVA

HITI Edvard, iz Stor, strojni tehnik, naš štipendist, zaposlen kot pripravnik v UOS; KOREZ MAKS, doma iz Kočice, NK delavec, livarna valjev; ZAGAR ANTON, doma iz Slak pri Podčetrtku, NK delavec, livarna sive litine; JUS BLAZ, doma iz Majšperga, NK delavec, livarna sive litine; BEZGOVSEK ANTON, NK delavec, doma iz Troben dola pri Laškem, ekspedit; ZAJKO IVAN, doma iz Kristan vrha, NK delavec, ekspedit; ZAJC RAFKO, doma iz Brez pri Laškem, NK delavec, jeklarna; NEZMAH LEO-POLD, doma iz Predenc, NK delavec, jeklarna; KOPRIVC ALOJZ, iz Proseničnega, PK ključavničar v livarni valjev; PLAZAR STANKO iz Zadobrove, pripravnik, METLICAR FRANCKA iz Stor, NK delavka — komunalni oddelek; MRAKIC OTON, iz Brez, NK delavec, valjarna; JAGER ANDREJ, doma iz Predenc, NK delavec iz valjarne; NOVAK JANEZ iz Brez, NK delavec, valjarna; NK delavec, valjarna; SKORJANC JOZE iz Sotenske, NK delavec, valjarna; POSPEH FRANC iz Gorice pri Slivnici, VOVK VINCENC iz Planine, NK delavec, valjarna; BRACKO JOZEF iz Grobelc, NK delavec, valjarna; TOVORNIK LUDVIK, doma iz Mrzlega polja, NK delavec, livarna sive litine; LABOHAR ALOJZ iz Brez nad Laškim, NK delavec, livarna sive litine; PUSNIK MARJAN iz Kostrivnice, NK delavec, livarna sive litine; BAUMKIRHNER DRAGO, doma iz Sentjurja, NK delavec, livarna sive litine; DIVJAK STANISLAV, doma iz Planine, NK delavec, livarna sive litine; PELKO IVAN iz Brez, NK delavec, livarna sive litine; RABUZA IVAN iz Kostrivnice, NK delavec, livarna sive litine; KUMPERGER STANISLAV, doma iz Ogorevca, NK delavec, šamotarna; MRAZ FERDINAND, doma iz Podlesja, NK delavec, šamotarna; POLAK MAKS, doma iz Ponikve, NK delavec, šamotarna; PAVLIC MARIAN iz Planine, NK delavec, valjarna; BARBORIC ing. JANEZ iz Celja, metalurških inženir, pripravnik na elektroplavž; ZAFRAN IVAN iz Podgrada pri Sentjurju, KV premikalec, promet; PLAVČAK STEFAN iz Ponikve, NK delavec, šamotarna; KOVACIC ALOJZIJA iz Stor, NK delavka, komunalni oddelek.

ODSLI IZ PODJETJA:

KRESNIK MARIJA, NK delavka v komunalnem oddelku, odšla po izteku delovne pogodbe; GRACNER JOZEF, PK škarjevec v valjarni, je samovoljno zapustil delo; GAJSEK NADA, PK sušilka gline v šamotarni, umrla; MERNIK JANEZ, KV premikalec na prometu, je samovoljno zapustil delo; KLINC MARIAN, KV modelni mizar v modelni mizarni, je odšel po lastni želji; ČOKLČ ALOJZ, delavec v šamotarni, je samovoljno zapustil delo; OJSTERSEK IVAN, delavec NK v šamotarni, je samovoljno zapustil delo; ZAFRAN JOZE, KV jamski pomočnik v jeklarni, star 53 let, v našem podjetju zaposlen 26 let in 2 meseca, je bil invalidsko upokojen; KLEPEČ ANTON, delavec v jeklarni, samovoljno zapustil delo; JAGER ANDREJ, NK delavec v valjarni, je odšel v preizkusni dobi; SKORJANC JOZE, NK delavec v valjarni, je odšel v preizkusni dobi; STANTE HERMINA, prodajalka v bifeju — komunalni oddelek, odšla po izteku delovne pogodbe; JURKOSEK MARTIN, NK delavec v livarni sive litine, je samovoljno zapustil delo; BRACKO JOZE, NK delavec v valjarni, odšel v preizkusni dobi; KLINC KRISTINA, delavka v komunalnem oddelku, odpuščena po izteku odpovedi podjetja; KOS FRANC, KV strojni ključavničar v mehanični delavnici, odšel po lastni želji; LESKOVSKEK IVAN, NK delavec v livarni sive litine, je samovoljno zapustil delo; GORJUP JOZE, star 55 let, po poklicu KV žerjavovodja, je bil zaposlen v našem podjetju — jeklarni 12 let, sedaj pa je redno upokojen; JUS BLAZ, NK delavec livarne sive litine, je odšel v preizkusni dobi; KUMPERGER STANKO, pomožni delavec v livarni sive litine, odšel v preizkusni dobi; FIDLER

JOZEF, star 55 let, v našem podjetju — šamotarni je bil zaposlen 11 let kot KV vlagalec opeke, sedaj pa je redno upokojen.

POROČILI SO SE:

ROZMAN IVAN iz mehanične delavnice, SMOLE MILAN iz mehanične delavnice, ZAGER FRANC iz valjarne, SELIC JAKOB iz ekspedita, OSLAK MARIAN iz laboratorija, RATAJČ MILANA, uslužbenka iz komerciale in JEVŠNIK PETER, metalurški tehnik iz livarne valjev, KROFLIC OLGA, uslužbenka iz finančnega sektorja in LOGAR BRANKO iz kurilnice — prometa, DEBELAK IVAN iz livarne sive litine. ČESTITAMO!

NARAŠČAJ V DRUŽINI SO DOBILI:

RAMSAK ANTON iz obdelovalnice valjev, VESENJAK IVAN, uslužbenec iz finančnega sektorja, TOVORNIK FRANC iz OTK, OMERZA FRANC iz OTK, KREGAR SREČKO iz šamotarne, BELUŽIC ANICA uslužbenka iz livarne sive litine, VRECKO STANKO iz livarne valjev, MASTNAK EDVARD iz livarne sive litine in KOLSEK JOZE iz livarne sive litine.

IZOSTANKI V MESECU SEPTEMBRU:

Zaradi bolezni je bilo izgubljenih 2.157 delovnih dni, zaradi rednega letnega dopusta 4.761, zaradi izredno plačanega dopusta 92, zaradi neplačanega dopusta 71, zaradi neopravičenih izostankov 38 in ostalih izostankov 429 delovnih dni, torej skupaj 7.548 delovnih dni.

NEZGODE

Pri delu so se poškodovali naslednji:

Valjarna:

LACNER Jože je nesel s kleščami gredico nazaj v peč, ker je bila hladna. Predno je prišel do peči mu je padla gredica na tla. Odsel je po druge klešče, medtem pa je vlačilec gredic tov. Bovha privlekel novo vročo gredico do peči. V to vročo gredico se je zadel imenovani in se opeknil pod kolonom. Vzrok nezgode je nepazljivost sodelavca.

OZIS Rafael je z vžigalnikom prižgal rezalcu plin na plinskem gorilniku za varjenje. Pri tem mu je plamen opeknil drugi in tretji prst desne roke, ker jo je držal preblizu gorilnika. Do nezgode ne bi prišlo, če bi ga rezalec opozoril na nevarnost.

Livarna valjev:

URLEB Anton je pripenjal z verigo valjast blok litine. V trenutku, ko se je z desno roko približal bloku, je tega zaradi notranjih termičnih napetosti razneslo in je počil v sredini. Poškodovanec ni utegnil odmakniti roke, katero mu ji stisnilo med blok in verigo. Roka mu je močno otekla in je moral iskati pomoč pri zdravniku.

GRADJŠNIK Anton je pripravljval kos valjčne zlomnine, da bi jo lahko zapel na žerjav. Pri delu je uporabljal za privzdigovanje bremena daljše trikotno železo. Ko je hotel breme v sredini položiti, je le-to zdrsnilo z verige, padlo na drog, ki ga je udaril po čeljusti. Nezgoda je nastala zaradi neprevidnosti poškodovanca in uporabe slabega orodja.

Livarna sive litine:

ZALOKAR Vid se je med vlivanjem železa z ročno ponovo opeknil. Izvor poškodbe je tekoče železo, ki je braznilo iz sosednje forme njemu za čevlji. Nezgodi bi se lahko izognil, če bi pri vlivanju uporabljal zaščitne gamaše. KRAMPARSEK Stanko je z demagom

prestavljaval vroče cevi. Pri tem je vključil napačno stikalo, tako da so cevi zanihale proti njemu. Ni se mogel umakniti, zato jih je zadržal z roko. Pri tem pa se je opeknil. Vzrok nezgode je neprevidnost pri ravnanju z demagom.

Modelna mizarna:

PLANK Vili je žagal letev na kalupovem okvirju, ki je ležal na valju naprave za premik sušilnega voza. Okvir je zdrsnil po valju na tla in ga stisnil za prste desne dode. Če bi si poškodovanec delo boljše organiziral, bi do nezgode ne prišlo.

Ekspedit:

HROVATIĆ Franc se je poškodoval pri nakladanju surovega železa na federal. Z roko je po nerodnosti udaril po robu federala in si poškodoval mezinček. Vzrok: neprevidnost pri delu.

BOVHA Vili je nosil vzmeti na vagon. Pri tem je zadel s prednjim koncev vzmeti v stene vagona in izgubil ravno težje. Vzmet mu je padla z rame po desni roki in mu poškodovala komolec. Vzrok nesreče je težko fizično delo in slaba razsvetljava na delovnem mestu.

Laboratorij:

ZMAHAR Karl je šel na elektroplavž po vzorec gradlja za kemično analizo. Ko je nesel vzorec po plavžu, mu je spodrsnilo in si je zvil desno nogo.

Ostalo:

JOST Marjeta. Ko je šla po stopnicah v mehanični delavnici (v prostorih pisarn) je na zadnji stopnici stopila preveč na rob stopnice, kar je bilo vzrok, da je padla in si zvila nogo.

Na poti z dela se je poškodoval Kladnik Vincenc iz obrata promet. Pri vožnji s kolesom iz službe domov je pri Crnelici zavozil na svež nasut gramoz, kjer mu je spodrslo kolo in si je poškodoval obe roki na dlaneh.

Na poti na delo v avtobusni nesreči so se poškodovali kot je bilo že prej omenjeno naslednji delavci:

Valjarna: Bobek Alojz je dobil poškodbe poleg zloma reber, tudi po tetelu; Perc Konrad je dobil poškodbe po glavi; Starkl Alojz je dobil poškodbe po prsih, čelu in gležnju leve noge.

Livarna: Senica Ivan je dobil poškodbe po glavi in desni nogi; Sikole Konrad je dobil poškodbe po prsnem košu in desni roki; Ožir Ladislav je dobil pretres možgan; Tovornik Ivan si je poškodoval koleno, katerega mu je razrezala šipa.

Ekspedit: Lemut Alojz je dobil poškodbe po nogah; Poljšak Ivan je dobil poškodbe po rokah in rami.

Kratek opis avtobusne nesreče:

Kot vsaki dan, je tudi dne 22. 10. avtobus na progi Planina—Store vozil delavce v službo. Okrog 15. ure se je na cesti pod Jezercem šofer z avtobusom izogibal ročnemu vozičku. Pri tem je zapeljaval preveč na rob ceste. Rob ceste pritiska ni vzdržal in je popustil. Avtobus je izgubil ravnotežje in se prevrnil čez streho tako, da je zopet pristal na kolesih.

Pri prevračanju se je poškodovalo 20 delavcev, od teh 9 težje, 5 je bilo takoj prepeljenih z rešilnimi avtomobili v celjsko bolnišnico.

Čeprav je bil oktober »mesec varnosti« vidimo, da imamo kljub temu 11 nezgod pri delu. Iz opisa je razvidna neprevidnost pri delu, čeprav na to ne prestando opozarjamo. Medtem, ko smo imeli oktobra leta 1962 14 nezgod, jih imamo letos 11. Tako smo z zmanjšanjem nezgod pri delu v oktobru uspeli povprečje zmanjšati od povprečja lanskega leta.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi moje drage mame

ANGELE KUMPERGER

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so mi kakorkoli nudili pomoč v težkih urah. Posebno se zahvaljujem odboru za pogrebe, pevcem, godbi, gasilcem, govornikom in vsem darovalcem venčev in cvetja.

Kumperger Ivan

ZAHVALA

Ob izgubi drage sestre

BERNARDE GAJSEK

se iskreno zahvaljujemo vsem tistim, ki so darovali vence in cvetje, posebno pa še vsem organizacijam in Sindikalni podružnici Železarne Store, ki so nam poleg venca nudili še pomoč ob priliki pogreba naše sestre.

Žalujoči: bratje, sestre in ostalo sorodstvo

Športna tekmovanja v kolektivu

V našem kolektivu se preko vsega leta vršijo tekmovanja v raznih športnih panogah. Spomladi smo pričeli s tekmovanjem v nogometu, rokometu, atletiki in kegljanju. Tekmovanje v streljanju z zračno puško pa je spomladi bilo organizirano tako, da se je vršilo samo obratno tekmovanje in se bodo doseženi rezultati upoštevali za skupni plasma v streljanju. V tem tekmovanju so dosegli najboljši rezultat livarji, kar je bilo tudi pričakovati.

to premagali vse svoje nasprotnike. Najbolj disciplinirana ekipa v obeh tekmovanjih je bila iz valjarne in ima pri tem velike zasluge njen vodja tovariš Ivan Čretnik.

V prvem delu tekmovanja v atletiki je nastopilo 6 moštev oziroma 54 tekmovalcev v disciplinah: tek 100 m, 400 m, 1000 m, štafeta 4x400 m, met kroga, skok v višino in daljino.

V tem delu tekmovanja je zmigala ekipa elektro delavnice, ki je zbrala 7252 točk pred meha-

Nogometno moštvo elektrodelavnice in energetskega obrata

V nogometu in rokometu smo tekmovali po točkovnem sistemu vsak z vsakim in je v obeh panogah nastopilo po 6 moštev. Tekmovanje je zaključeno in so bili doseženi naslednji rezultati:

Lestvica po končanem medobratnem tekmovanju v nogometu

Livarna	5	5	0	0	15:1	10
OTK-labor.	5	3	1	1	7:5	7
Mehanična	5	2	1	2	5:7	5
Elektro del.	5	1	1	3	6:7	3
Uslužbenci	5	1	1	3	4:9	3
Valjarna	5	1	0	4	1:8	2

Lestvica po končanem medobratnem tekmovanju v rokometu

Elektro del.	5	5	0	0	69:25	10
Mehanična	5	4	0	1	41:21	8

Ekipa »štorskih košarkarjev« v Konjicah

Valjarna	5	3	0	2	33:44	6
OTK-labor.	5	2	0	3	23:22	4
Livarna	5	1	0	4	24:49	2
Uslužbenci	5	0	0	5	0:25	0

bo najboljša tista ekipa, ki bo v obeh nastopih podrla največ kegljev. Favorit za najvišje mesto je homogena ekipa iz valjarne.

V času, ko sporočamo te rezultate, se odvijajo tekmovanja še v odbojki, namiznem tenisu, šahu in streljanju in predvidevamo, da bo tekmovanje končano v prvi polovici decembra 1963.

Pozdrav med ekipama pred pričetkom nogometne tekme